

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

UIT DE GESCHIEDENIS VAN HET KERKELIJK SCHUILRECHT

De rechtsterm die we hier neerschrijven is weinig in gebruik en toch vinden we hem beter en duidelijker dan het woord Asylrecht, dat veel méér voorkomt. Dikwijls ook spreekt men hier van Immunitet, doch deze term heeft een ruimer betekenis; hij wijst eveneens op de onvervolgbaarheid van geestelijken voor burgerlijke rechtbanken, zowel als op het voorbehouden van kerkelijke aangelegenheden aan geestelijke instanties. Het schuilrecht echter was aan een heilige plaats verbonden, het erf van een kerk of een klooster, waar men zich veilig voelde tegenover de burgerlijke macht. Om daar iemand te mogen uithalen of aanhouden moest men eerst met het geestelijk gezag onderhandelen en het nodige verlot krijgen; zoniet viel men onder de kerkelijke ban.

In het begin was het schuilrecht de sterkte en de toevlucht van de verdrukte onschuld tegen willekeur van groten en machtigen; doch later werd het eerder een misbruik, toen een regelmatige rechtspraak de oude wraaklust had vervangen. Ook werd, vooral in de XVIIIe eeuw, dit oude recht door de burgerlijke macht gestadig beperkt en ingekort; dan moest de pauselijke wetgeving, noodgedwongen, wel rekening houden met de nieuwe opvattingen en eisen. Gevluchte militairen en boosdoeners ziet ze geleidelijk aan haar bescherming en haar bevoegdheid ontsnappen.

De feiten, welke we hier hebben bijeengelezen, hebben allen op de Nederlandse Kapucijnen betrekking; dit is te verklaren omdat we ze allemaal in de geraadpleegde bronnen hebben gevonden bij het verzamelen van bouwstoffen voor de geschiedenis dezer kloosterorde. Er bestaan natuurlijk ontelbare dergelijke feiten, welke op andere kloosters en kerken betrekken hebben, doch het zijn allemaal incidenten in dezelfde aard, volgens de heersende gewoonten en de rechtspraak van de vorige eeuwen.

Op de drempel van de periode die ons hier aanbelangt en waarin het schuilrecht een deel van zijn belangrijkheid had verloren, sloot Gregorius XIV in 1591, door de bulle *Cum alias nonnulli*, sommige grote boosdoeners van dit voorrecht uit, zoals baanstroppers, moordenaars, kettters, landverraders, enz.; dezen mochten aan het burgerlijk gezag worden uitgeleverd, doch steeds was daartoe de toestemming van de bisschop nodig en eerst moest het geestelijk hof hen onwaardig verklaren om van dit kerkelijk voorrecht te genieten.

Deze bulle werd in Nederland niet geplaceteerd en

met de hier geldende wetgeving was ze overigens in strijd. Niettemin kon men het betwisten of ze hier mocht worden ingeroepen of niet (1). Doch in deze aangelegenheden bestond er geen eenvormige rechtspraak en in veel gevallen waren de getroffen beslissingen totaal uiteenlopend. Deze onzekerheid, samen met het streven van het burgerlijke gezag om zijn bevoegdheid steeds uit breiden, leggen uit dat er zo dikwijls twisten en moeilijkheden ontstonden. De kloosters ondervonden het aanhoudend. De personen die hun bescherming inriepen, moesten ze zo goed mogelijk steunen en verdedigen, doch steeds zien, dat ze daarbij met de burgerlijke zowel als met de geestelijke macht in orde bleven.

Te Leuven was het Kapucijnenklooster omstreeks 1703-1706 soms met zoveel vluchtelingen overlast, dat men ze niet allemaal kon binnenlaten, maar er ook buiten moest laten staan, op een stuk van het klooster-erf, waar ze toch ook de gewenste vrijdom genoten (2). Ook te Bergen waren de gevallen zo talrijk, dat de Paters op het voorhof van de kerk een speciaal plaatsje hadden ingericht, waar deze ongelukkigen nachtverblijf konden vinden (3).

In het begin eiste de kanonist Hieronymus van Sorbo dat men zich hierin zeer streng zou tonen. Toen hij in 1598 te Brussel het Kapittel voorzat bepaalde hij uitdrukkelijk dat zulke lieden ten hoogste één nacht in het klooster mochten vertoeven, met inachtneming toch van de voorschriften van Sixtus V, voegde hij er bij (4).

De gevallen die we hier hebben uiteen te zetten, zijn tweeërlei. Er zijn vooreerst zuiver burgerlijke aangelegenheden, terwijl er nog veel méér op vaandervluchtige of misdadige soldaten betrekking hebben. (We beginnen met de burgers, die in het klooster kwamen schuilen.)

* * *

Schuilrecht voor burgers. — Het juist geciteerde voorschrift van Hieronymus van Sorbo laat vermoeden dat reeds vóór 1598 zulke gevallen waren voorgekomen. Doch het eerste dat men met zekerheid verneemt, dagtekent uit Brussel 1613. Kapitein Marten de la Torre werd door Graaf de Montecuculli en enkele medeplichtigen laf neergeschoten. Eerst kon men de dader niet ontdekken. Doch toen een premie van 500 g. was uitgelooft werd Raadslid van Steenhuyse

door een Italiaan verwittigd, dat hij zich bij de Kapucijnen schuil hield. Daarop werd het klooster bescheiden met troepen omsingeld, doch de Kapucijnen wilden de man niet uitleveren. Ze moesten het toch wel toen van Steenhuyse afkwam met een schriftelijk bewijs van de Aartsbisschop, die de nodige huiszoekingen toeliet. Men vond de Graaf op een klein zoldertje, boven de bibliotheek, dat slechts met een ladder kon bereikt worden. Hij werd aangehouden en het volgende jaar levenslang buiten het land gebannen (5).

Op Luiker gebied hoort men zelden van twisten aangaande immuniteit en schuilrecht, behalve met vreemde troepen; dit komt natuurlijk omdat het hoogste gezag daar, zowel in burgerlijk als in geestelijk opzicht, in dezelfde handen beruiste. Te Malmédy verneemt men toch in 1707 van een beschuldigde die in het pesthuis van de Kapucijnen onvervolgbaarheid zocht (6).

Te Brugge schulde in 1644 bij de Kapucijnen een man die de weduwe Villegas (of haar naastbestaanden?) slagen had toegebracht en wiens uitlevering deze nu op 30 Augustus 1644 poogde te verkrijgen (7).

Te Oostende was het Kapucijnerklooster dikwijls een geliefkoosd toevluchtsoord. Men vindt er een misdadiger op 18 Augustus 1676, en op 8 Mei 1700 hield een zekere Lemaire er zich eveneens schuil. Het bisdom liet deze laatste niet aanhouden, maar nam eerst de nodige inlichtingen. In 1769 was Guillaume Sarasyn daar reeds sedert een maand verscholen, toen de magistraat op 22 Maart een verslag tegen hem naar de Keizerin stuurde. Op 17 Mei wilde de Baljuw er hem laten weghalen, doch eerst zou hij nog een paar rechtsgeleerden raadplegen (8).

Te Namen waren in 1642 twee misdadigers bij de Kapucijnen gevlucht. Daarbij ontstond een misverstand tussen de stadsgouverneur en de Bisschop, die beiden het recht opeisten om de mannen voor hun tribunaal te dagen (9).

Op 15 Maart 1719 was de knecht van een zekere Pletinx te Brussel verwaten genoeg, om op een piket dragonders een geweerschot te lossen. De soldaten kregen bevel om Pletinx's huisdeur in te beuken en allen die ze daar zouden vinden op te leiden en aan te houden. Pletinx onderhandelde met de officier, doch ondertussen vluchtte de knecht naar de Kapucijnen. Dit bracht een conflict met Aartsbisschop d'Alsace. Terwijl de Raad van Brabant en de Raad van State over het geval beraadslaagden, gelukte de man er in om buiten Brussel te vluchten (10).

Te Geldern werd op 20 September 1667 aan de senaat door de Roermondse Vicaris-Generaal geantwoord, dat iemand die bij de Kapucijnen schulde, daar niet mocht worden gevangen genomen. Weer op 3 Augustus 1669 had hetzelfde bisdom een dergelijke aanvraag te beantwoorden, aangaande een dief die in het klooster was gevlucht (11).

Een man die te Brussel een koetsier had vermoord, was in April 1734 bij de Kapucijnen gaan schuilen. De Paters wilden hem niet laten weghalen, zolang geen verlof van het aartsbisdom kon worden voorgelegd (12).

Te Gent werd met bisschoppelijk verlof van 20 Januari 1657 uit het Kapucijnenklooster, op verzoek van pensionaris van de Vyvere, een dief uitgehaald, die reeds vroeger te Gent en te Brugge openlijk was gegeseld, gebrandmerkt en verbannen.

Voor Brugge zijn er verschillende gevallen te noteren. Twee moordenaars, die bij de Kapucijnen waren binnengevallen, liet de Bisschop op 31 Juli 1642 weghalen en in de burgerlijke gevangenis opsluiten. Een andere maal, op 22 October 1676, liet men er twee dieven wegbrengen, en op 10 April 1685 eiste het bisdom dat een zekere de la Deriere (13) daar zou

worden doorgestuurd; zo de Paters het niet deden, mochten de mensen hem met geweld uithalen.

Een mislopen priester, Philippus Brauwer, was bij de Brugse Kapucijnen gevlucht, doch op 7 Juni 1688 liet het bisdom hem desnoods met geweld wegbrengen. De Gardiaan, Felicissimus van Antwerpen, liet begaan, doch protesteerde niettemin, samen met Leonardus van Leuven en Valerianus van Kortrijk (14).

Op 14 Juli 1763 liet men te Brugge nog toe Hubert Bruier weg te halen, die daags te voren bij een herberg-twist een andere cliënt had gekwetst. Ook een heer Del Campo moesten de Paters op 7 Januari 1773 op bisschoppelijk bevel buiten het klooster sturen (15), zowel als Karel van Vyve, op 27 Mei 1784.

Te Brugge mocht in 1660 Jan d'Hane, die zijn eigen zoontje had vermoord, bij de Kapucijnen worden gevangen genomen, doch eerst moest hij voor het geestelijk hof verschijnen om de zaak door de officiaal te laten onderzoeken (16).

In 1677 liet de Mechelse Aartsbisschop twee moordenaars, desnoods met geweld, van de Kapucijnen weghalen, doch zo men achteraf vond dat ze schuilrecht mochten genieten, zou men ze naar het klooster terugleiden (17). Hetzelfde werd te Brugge voorgeschreven toen een zekere Engelet bij de Kapucijnen was gevlucht, omdat hij van straatschenderij verdacht was. Op 10 September 1759 besloot de magistraat er hem te gaan aanhouden, doch zo men naderhand bevond dat hij toch immuniteit mocht genieten, zou men hem aan het klooster teruggeven. Te Valenciennes was de moordenaar Gilles Bostelart in 1657 eveneens bij de Kapucijnen gevlucht. De magistraat ging hem daar weghalen, onder belofte hem terug te sturen zo blijken mocht dat hij op immuniteit recht had. Dit bracht niettemin een grote twist tussen geestelijke en burgerlijke instanties (17a).

Dikwijls kwam het voor dat het bisdom aan vluchtelingen wettig schuilrecht erkende, zoals te Antwerpen in 1699 voor Constantijn Colme, die bij de Kapucijnen verbleef (17b). In andere gevallen liet het iemand uit een heilige plaats weghalen, doch onder speciale voorwaarden. Aldus liet Bisschop de Castillon te Brugge op 8 Januari Edward Pullinx in het Kapucijnenklooster aanhouden; men mocht hem gevangen zetten, doch op hem geen lijfstraffen toepassen (18).

Er is zelfs een geval waarin Kapucijnen voor hun eigen persoon te vergeefs in een kerk toevlucht zochten (19). Ook in andere gevallen mocht het verblijf in een Heilige Plaats niet baten. In 1683 waren aldus te Gent vier boosdoeners bij de Kapucijnen gaan schuilen. Daar de Paters hen niet wilden uitleveren, werd de kloosterpoort op last van het stadsbestuur ingeboukt. Dadelijk ging de Bisschop bij de Gouverneur in beroep, doch de Raad van Vlaanderen vond de gepleegde misdrijven van die aard, dat daarvoor, volgens de geldende wetgeving, geen immuniteit mocht worden verleend (20). Nog te Gent hadden enkele jongelui in 1687 een stadssergeant gedood. Ze zochten hun veiligheid bij de Kapucijnen. Toen de Raad van Vlaanderen hen daar wilde weghalen en de Paters niemand binnenlieten, kwam men toch in het klooster na een stuk muur te hebben weggebroken. De Bisschop poogde te vergeefs eerherstel te bekomen, doch hij was wel van zins om in hoger beroep te gaan (21).

In 1724 kon een ontsnapte dief bij de Kapucijnen te Hoei gaan schuilen. Toen Pater Gardiaan hem niet wilde uitleveren, werd hij niettemin door soldaten opgeleid (22).

Het kwam voor dat iemand die wederrechtelijk werd aangehouden, weer in vrijheid moest worden gesteld. Aldus waren in 1706 twee dieven bij de Oostendse

Paters gevlucht. De Pastoor meende het recht te hebben om ze te laten weghalen en op 19 Juli 1706 verwittigde hij dan achteraf het bisdom. Doch dit antwoordde dat de geestelijke zijn rechten was te buiten gegaan en op 26 Juli waren beide mannen bij de Kapucijnen terug.

Te Mechelen had Karel Ryckaerts, ontvanger der belastingen, zich weinig eerbiedig getoond tegenover Graaf de Luzzan, hoofd van de Franse troepen aldaar. Tegenmaatregelen vrezend, vluchtte hij naar de Kapucijnen, doch in volle dag werd hij er op 12 Maart 1747 met geweld weggehaald. Op koninklijk bevel moest de Graaf echter naderhand aan de Kardinaal Aartsbisschop nederig vergiffenis vragen ⁽²³⁾.

Op 12 September 1730 verscheen te Brugge op het bisdom Pater Gardiaan Isidorus van Kortrijk, samen met Angelus van Den Bosch, met de melding dat in het klooster twee vluchtelingen verbleven, beticht van moord. De Bisschop was afwezig, maar met verlof van het Vicariaat kwamen dezelfde dag in het klooster afgevaardigden van de magistraat, om de verdachten te onderhoren. Eveneens werd op 16 October 1736 een schaapherder uit Houtave, Gerard Maes, met bisschoppelijk verlof bij de Brugse Kapucijnen door de schepenen onderhoord. Toen later in hetzelfde klooster weer een moordenaar was binnengevlucht, gaf het bisdom op 24 October 1776 eveneens verlof om hem daar te onderhoren.

Op 18 April 1757 kwamen twee personen naar het klooster te Brugge met de boodschap dat men daar dezelfde dag zou komen om hen te onderhoren. Pater Gardiaan was afwezig. Daarom ging de Vicaris, Livinus van S.-Lievens-Esse, dadelijk de Bisschop raadplegen. Deze verbood dergelijk onderhoor, zonder zijn speciaal verlof, doch hij voegde er bij, zo men het vroeg, dat hij het zou toestaan en beiden desnoods zelfs uit het klooster laten weghalen. Toen ze dit antwoord vernamen, verlieten beide vluchtelingen het klooster. Dezelfde dag kwamen inderdaad twee heren van het magistraat voor het verhoor. Daar ze er de mannen niet vonden, vroegen ze of de Paters ze hadden doorgestuurd; dezen antwoordden echter dat ze uit eigen beweging waren weggegaan. De volgende dag kwamen de vluchtelingen terug en ook de heren van het magistraat; doch nu werd hun geantwoord, dat de Bisschop zulk verhoor niet toeliet, zonder zijn speciaal verlof. Allen vertrokken weer, de heren zowel als de vluchtelingen. Doch dezelfde dag, op 19 April, verbood de misnoegde stad aan de Paters alle omhalingen op haar gebied. Dezen dienden echter een verzoekschrift in en zetten uiteen dat ze slechts aan de Bisschop hadden gehoorzaamd. Niettemin wilde de stad haar verbod niet intrekken, doch ze eiste dat de Paters zouden beloven in het vervolg aan alle schuilrecht te verzaken. Ze beloofden dit inderdaad, doch vroegen meteen de bescherming van het stadsbestuur, hoewel ze aldus wellicht het bisdom misnoegden. Nu trok de stad op 22 April het verbod in en beloofde meteen de gevraagde bescherming ⁽²⁴⁾.

Dit geval is merkwaardig, omdat de Paters er tegen het bisdom stelling schijnen te nemen. In alle andere gelegenheden trachtten ze steeds met de kerkelijk en zoveel mogelijk ook met de burgerlijke wetgeving in orde te blijven.

Te Eupen kwam echter in 1728 een geval voor, waarin ze wel degelijk uit menslievendheid tegen de geldende burgerlijke voorschriften optraden. Op 28 December 1725 was een streng dekreet tegen landlopers en zigeuners uitgevaardigd, met verbod om hun schuilrecht te verlenen. In het begin van 1728 werd nu te Eupen een vrouw gevangen genomen en door de

rechters tot de strop veroordeeld, omdat ze tot zo'n zwerverstroep behoorde. Doch de doodstraf werd drie dagen uitgesteld, om de Kapucijnen toe te laten haar te onderwijzen en tot het doopsel en de dood voor te bereiden. Een nieuw uitstel werd verleend, toen ze beweerde zwanger te zijn. Ze zou dus naar Limburg worden overgebracht, om te onderzoeken of ze de waarheid sprak. Vrome vrouwen uit de buurt van het klooster zagen daar een gunstige gelegenheid in om haar te redden. Voorzeker was dit wel met de Paters afgesproken. Op 25 Januari 1728 poogde men haar dus, 's avonds omstreeks 8 uur, op het pleintje vóór de paterskerk te krijgen. De poort werd geopend, doch in haar haast en door de duisternis misleid, struikelde en viel ze, zodat ze half binnen en half buiten lag. De politie was ondertussen toegeschoten en poogde haar helemaal terug te trekken, terwijl de Paters haar binnen zochten te krijgen. Niettemin werd ze weggehaald. Enkele Paters vertoonden zich op straat, samen met de geburen, en toonden zich opstandig, roepend dat de vrouw wederrechtelijk uit een immuun terrein was verwijderd. Men wilde haar uit de handen van de politie verlossen. De Raad vernam dat ook Paters aldus tegen de agenten van de openbare orde waren opgetreden en natuurlijk werd de zaak nog wat aangedikt. Toen de meier door de Kapucijnen bij de Aartsdiaken van Condroz was aangeklaagd, werden ook de Kapucijnen te Brussel als opstandelingen voorgesteld, daar ze zelfs de politie hadden geslagen. Dadelijk werd uit de hoofdstad vanwege Pater Gardiaan een verslag geëist, met de bedreiging om heel de kommuniteit of ten minste de schuldigen uit het land te verbannen. De Overste liet een notarieel stuk opmaken, dat door bemiddeling van Prins de Rubempré aan de Aartshertogin werd overhandigd. Er werden geen verdere maatregelen getroffen, hoewel de Paters stellig niet helemaal te verontschuldigen waren, zoals zij zelf moesten bekennen. Eigenhandig schreef de Aartshertogin naar Pater Provinciaal hoezeer ze over de Paters ontstemd was. De hoge Overste moest de religieuzen berispen en vermanen, opdat het nooit meer zou gebeuren. Op 27 April 1728 schreef Pater Provinciaal dus in deze zin naar het klooster te Eupen en eveneens naar de overige Waalse kloosters ⁽²⁵⁾.

Men begrijpt hoe moeilijk de toestand van de Regulieren soms was en hoe ze veelal niet wisten wat aangevangen. De regering erkende dit recht dikwijls niet meer, terwijl Paus en Bisschoppen het wilden handhaven. Omdat P. Dens in zijn *Tractatus de virtute religionis* het recht van de Kerk verdedigde, werd het boek door de regering verbeurdverklaard en moesten alle exemplaren worden aangeslagen ⁽²⁶⁾. Vooral Van Espen ijverde tegen dit verouderde voorrecht. De burgerlijke macht kon niet meer dulden dat kerken en kloosters misdadigers beschermden. Niettemin hielden Benedictus XIII in 1725 (in zijn bulle *Ex quo divina*) en Benedictus XIV in 1750 (in de constitutie *Officii nostri*) nog aan de oude opvatting vast, al werden ook beide malen enkele misdadigers van het voorrecht uitgesloten. Te Brugge moesten de kloosteroversten in het bisdom de tekst van 1750 op 8 Juni gaan ondertekenen, met de belofte om hem stipt na te leven.

Doch reeds in 1732 had Karel VI het schuilrecht geheel willen afschaffen. De vrome landvoogdes Maria Elisabeth durfde dit echter niet, uit eerbied voor de pauselijke wetgeving.

Op 31 October 1753 werd niettemin afgekondigd, dat het bisschoppelijk verlof niets anders was dan de beleefdheidsvorm, die men wel wilde onderhouden, op voorwaarde dat de Bisschop niet zou weigeren en dadelijk zou toegeven. Buiten de bisschopsstad moest men zich echter om de kerkvoogd niet bekommeren;

burgerlijke rechters alleen konden beslissen of de beschuldigten van het schuilrecht mochten genieten of niet (27).

Het voorrecht naderde ras zijn einde. Begin 1776 werden de gerechtshoven geraadpleegd aangaande een voorschrift dat Maria Theresia over de aangelegenheid juist had uitgevaardigd. In 1781 stelde de Geheime Raad voor, het helemaal af te schaffen. Dit werd echter niet gedaan en eerst tijdens de Franse overheersing verviel het vanzelf.

Het laatste geval dat we hier vermelden is dit van Theodoor Andries Hoogesteyn, die op 13 October 1788, op last van de magistraat en met verlof van Bisschop Nelis, bij de Antwerpse Kapucijnen zijn intrek nam, «ut in loco tuto et sequestri», om zijn belangen te kunnen behartigen (28).

Naast de immuniteit voor leken, waarover tot hiertoe werd gehandeld, stond ook die voor militairen.

* * *

Schuilrecht voor militairen. — Het gebeurde regelmatig dat militairen het leger ontvluchtten, b.v. om voor bedreven misdaden de verdiende straf te ontlopen. Aldus kwamen er reeds bij de Kapucijnen te Menen in 1629-1640 en 1640-1643 (29). Te Brugge ontmoeten we er een op 27 Februari 1707. Soms liet het bisdom aan de militaire overheid toe, dat ze hen in het klooster zelf aan een verhoor gingen onderwerpen, zoals te Brugge op 15 Juli 1749, voor twee soldaten die naderhand uit eigen beweging hun schuilplaats verlieten.

In deze stad Brugge en ook te Oostende, dat tot hetzelfde bisdom behoorde, zien we herhaaldelijk gevluchte militairen met bisschoppelijk verlof weghalen (30) om moeilijkheden te vermijden. In de genoemde havenstad kwam het ontvluchten van soldaten zo dikwijls voor, dat de Bisschop op 18 Juli 1727 aan de Goeverneur een algemeen verlof verleende, om hen uit het Kapucijnenklooster te halen, op voorwaarde dat hij telkens het bisdom dadelijk verwittigde en eventuele bevelen uitvoerde.

Ook voor het klooster te Brugge kent men veel toelatingen om er soldaten in hechtenis te nemen; aldus op 6 Juni 1750 voor iemand die van doodslag was verdacht en van wie men naderhand vernam, dat hij slechts een lichte straf had opgelopen; op 19 Juni 1752 voor een soldaat die een tuchtstraf had verdiend; op 18 November 1763 voor een deserteur en op 6 Augustus 1765 voor een moordenaar.

In 1690 was er weer een soldaat bij de Oostendse Kapucijnen binnengevlucht. Daar hij dreigde met een wapenbroeder in tweegevecht te gaan, kreeg de Goeverneur op 28 December verlof om twee schildwachten te sturen, om hem in het klooster te bewaken; doch eerst moest een bewijs worden ondertekend, dat dit met verlof van het Vicariaat gebeurde, en wel om een tweegevecht te beletten.

Te Luxemburg had een soldaat in 1712 zijn hemden verkocht, wat natuurlijk strafbaar was. Daarom ging hij schuilen op het pleintje vóór de Kapucijnenkerk. Zijn kolonel, markies de Conflans, vroeg wat hij daar te maken had; hij bekende wat hij had misdreven en zegde daar gevlucht te zijn om straffeloos te blijven. Daarop begon de kolonel hem met zijn wandelstok te slaan, zodat de portier, die het gerucht hoorde, de deur opende. Beiden vluchtten binnen, terwijl de kolonel voortging met zijn stokslagen. Pater Gardiaan, Franciscus van Habay, riep de kolonel toe dat hij in de kerkelijke ban was gevallen; doch deze spotte daarmee en ging voort met de soldaat te mishandelen. Nu wilde Pater Gardiaan hem niet laten vertrekken; hij beval de portier de deur gesloten te houden en ze voor niemand meer te openen; dadelijk zou hij bij de Goever-

neur klacht indienen. Toen de kolonel zag dat het ernst was, deed hij zijn excuses en vroeg Pater Gardiaan alles te vergeten. De zaak had inderdaad geen verdere gevolgen (31).

Dikwijls mochten soldaten slechts worden weggehaald mits vaste waarborgen. Te Oostende waren, begin 1649, zeven Franse krijgsgevangenen ontsnapt en naar de Kapucijnen gevlucht. Op 18 Januari verkreeg pastoor Geraldin echter dat de baljuw ze met zijn personeel voorlopig mocht uithalen, doch achteraf zou de officiaal nagaan of ze schuilrecht mochten genieten of niet. Zo ja, dan moesten ze naar de Kapucijnen worden teruggebracht. Een dergelijk geval kwam nog in 1656 voor. Een Franse krijgsgevangene moest op 4 en 6 Januari uit het klooster worden weggehaald, desnoods tegen de wil van Pater Gardiaan, om eenzelfde onderzoek te onderstaan.

Te Brugge liet de Bisschop op 26 September 1681 vier soldaten bij de Kapucijnen weghalen; doch na onderzoek vond men dat ze werkelijk recht hadden op immuniteit en moest men ze weer naar het klooster brengen (31a).

Te Bergen had een kolonel in 1682 op eigen hand enkele ontvluchte soldaten uit het Kapucijnenklooster teruggehaald, doch onder belofte aan Pater Gardiaan dat hij ze zou terugsturen, zo naderhand bleek dat ze op immuniteit recht hadden. Doch de Goeverneur-Generaal gaf bevel om ze in vrijheid te stellen. Dit gebeurde inderdaad, doch maar de Kapucijnen werden ze niet teruggebracht (32).

Te Mechelen was een soldaat, die een moord op zijn geweten had, met verlof van de Aartsbisschop bij de Kapucijnen in 1707 weggehaald en in de stadsgevangenis opgesloten. Doch daar men niet inzag waarom hij geen immuniteit mocht genieten, liet de militaire Overheid de Aartsbisschop weten, dat hij hem weer bij de Kapucijnen mocht onderbrengen, zo hij het goed vond; en dit gebeurde inderdaad (33).

Toen echter de Goeverneur van Oostende op eigen hand twee gevluchte soldaten uit het klooster had weggehaald, eiste de Bisschop hun terugkeer; en op 8 Mei 1726 was dit een voldongen feit. Voor soldaat Knockaert, die uit het klooster was weggebracht, besliste het bisdom op 26 Augustus 1727 dat hij inderdaad geen schuilrecht mocht genieten. Een andere militair, die eveneens te Oostende bij de Kapucijnen schuilde, werd van spionage verdacht. Op 29 Maart 1727 liet de Bisschop hem dan in het klooster ondervragen of hem voorlopig gevangenzetten, doch op 19 April kwam het bericht dat men hem naar de Kapucijnen had teruggestuurd.

In andere gevallen toonde de kerkelijke Overheid zich méér bekommerd om de straf die tegen de vluchtelingen zou worden uitgesproken. Weer te Oostende liet de Bisschop er op 12 Juli 1730 één uit het klooster weghalen, mits belofte van straffeloosheid.

Aartsbisschop de Bryas van Kamerijk verwittigde de Gardiaan te Bergen in 1672, dat men voortaan gevluchte soldaten uit heilige plaatsen mocht verwijderen om ze te laten kastijden, als de Goeverneur wilde beloven dat er geen bloed zou vloeien. Doch Pater Gardiaan noteerde daarbij, dat men wantrouwig moest zijn, daar het voorgekomen was, zelfs na zo'n schriftelijke belofte, dat de arme soldaat werd toegetakeld, dat dit even erg was als bloedvergieten. Men moest dus degelijke waarborgen eisen (34).

In het bisdom Brugge werd op 16 October 1682 door het geestelijke gezag toegelaten, een soldaat uit een Kapucijnenklooster te halen, met schriftelijke belofte dat geen bloed zou worden vergoten en men hem niet zou verminken.

Te Oostende had een soldaat een moordpoging op het geweten. Samen met twee gezellen vluchtte hij naar de Kapucijnen; doch op 8 Januari 1719 besliste het bisdom dat ze mochten worden weggehaald, omdat de militaire Overheid beloofde dat de schuldige slechts wat stokslagen zouden krijgen. Doch na onderzoek verlangde het bisdom op 27 Juli dat ze terug naar de Kapucijnen zouden worden geleid.

Soms bracht de immunitet allerlei verwickelingen mee. Te Luxemburg was in December 1730 een Franse deserteur uit de gevangenis ontsnapt en in de spreekkamer van de Kapucijnen binnengevallen. De keizerlijke soldaten kwamen hem met geweld weghalen. De Gardiaan, Justus van Rettigny, deed zijn beklag bij de Goeverneur, Graaf Neuper of Neippert. Deze wilde de gevangene wel teruggeven, maar dan zou heel het klooster door een peloton soldaten van de buitenwereld worden afgezonderd. Men vroeg uitstel en enkele dagen later zegde Pater Gardiaan dat hij de gevangene niet teruggeefde, zo men beloofde hem geen kwaad te doen. De Goeverneur beloofde het. Doch de Pater vroeg verder, of hij hem misschien naar Diedenhoven (Thionville) zou sturen. Men antwoordde van ja en natuurlijk kon men niet waarborgen wat ginder zou gebeuren. Nu raadpleegde Pater Gardiaan verscheidene theologen en allen vonden dat men de soldaat niet mocht afstaan, zo de Goeverneur van Diedenhoven de nodige waarborgen onder erewoord niet gaf. De Graaf schreef in die zin naar ginder en men beloofde dat de gevangene geen kwaad zou worden gedaan, zo men evenveel barmhartigheid beloofde jegens de eerste deserteur van de keizerlijke troepen, die in Franse handen zou vallen. En daarop werd aan beide zijden een akkoord gesloten (35).

Na een tweegevecht was een dragonder in 1766 te Gent in het klooster gevlucht. De Gardiaan weigerde hem door kolonel Bretagh gevangen te laten nemen, doch de Bisschop stond het toe, mits een schriftelijke waarborg dat de soldaat niet zou worden ter dood veroordeeld. De kolonel aanvaarde het. Doch toen Karel van Lorreinen het vernam, gebod hij de Fiscale Raad van Vlaanderen bij de Kapucijnen dadelijk dit bewijs, desnoods met geweld, terug te eisen; en kolonel Bretagh kreeg een vermaning om zich voortaan beter aan de geldende voorschriften te houden (36). Te dien tijde immers werden de rechten van de Kerk hierin van hogerhand niet meer erkend.

Het kwam voor dat militairen met geweld, tegen de wil van het geestelijke gezag, werden weggehaald. Aldus waren te Oostende in 1678 vijf gevangen militairen uitgebroken en naar de Kapucijnen gevlucht. Op 29 October gebod de Bisschop van Brugge hen te laten afhalen. Doch de volgende dag schreef de Goeverneur dat de Gardiaan, Florentius van Antwerpen, hen niettemin niet wilde loslaten; daarom zou men het de volgende dag met geweld doordrijven. Op 31 October moest de Bisschop daarom persoonlijk naar Oostende reizen en na onderzoek gaf hij toch bevel om hen weg te halen (37).

In Januari 1705 liet de commandant van het garnizoen te Tienen een vaandelvluchtige van bij de Kapucijnen weghalen, doch de Aartbisschop kwam er tussen en eiste zijn terugkeer (38).

In 1677 haalde het Hollandse garnizoen met geweld een soldaat uit de Kapucijnenkerk te Ieper en op staande voet werd hij berecht. Dit bracht vanwege Rome en de nuntiatuur verontwaardigde protesten mee (39).

In 1684 werd een soldaat wederrechtelijk uit de spreekkamer van de Naamse Kapucijnen weggehaald,

zodat de schuldige stellig de kerkelijke ban was ingelopen (40).

Op 26 Februari 1707 kwamen een vijftiental officieren en soldaten vragen om de tuin van de Oostendse Kapucijnen te mogen bezichtigen. Het werd hun toegestaan. Doch nu bleken ze gekomen om een gevluchte soldaat met geweld weg te halen. En op 18 Maart vernam het bisdom door Pater Gardiaan van dit klooster, dat men de ongelukkige had opgehangen (41).

Een deserteur uit het regiment van markies Los Rios was in 1729 bij de Kapucijnen te Aat binnengevlucht. De commandant eiste zijn uitlevering; daar Pater Gardiaan weigerde, werd het klooster door schildwachters bewaakt. Toen liet de Pater de vluchteling uithalen op voorwaarde dat men hem terug zou geven, zo hier schuilrecht werd erkend door het nieuwe Weense dekreet van 1728, waarvan nog maar onbepaalde berichten waren vernomen. Zonder het advies van de Kamerijkse Aartsbisschop af te wachten, veroordeelde men de man ter dood, doch de nuntius kwam er tussen en met veel moeite kon hij het uitvoeren van het vonnis verhinderen (42).

In 1758 hadden enkele soldaten te Dendermonde een samenzwering gesmeed; toen de zaak uitlekte gingen drie van de leiders bij de Kapucijnen schuilen. Luitenant-kolonel Duquesne de Vertaing, stadscommandant, vroeg dadelijk aan Pater Gardiaan om hen te mogen aanhouden. Toen dit radicaal geweigerd werd, begon men het klooster met troepen af te zetten; daar de Paters luidop protesteerden, kwam het volk toegelopen. Men vreesde een opstand, zodat de commandant vlug doorwerkte en de vluchtelingen gevankelijk wegvoerde (43).

Negen jaar later beleefde dezelfde commandant daar een nieuw avontuur. Een Hollandse vluchteling wilde het klooster niet uitleveren. Daarom kwam een officier met 36 man om de kloosterpoort in te leggen. Tegen deze overmacht vond Pater Gardiaan het verstandiger haar van zelf te openen. Heel het klooster werd doorsnuffeld, doch de vogel was reeds gaan vliegen (44).

Een soldaat die een wapenbroeder had gedood, was te Oostende bij de Kapucijnen binnengekomen. Niet-tegenstaande de weerstand van de Paters werd hij met geweld door de mannen van de stadsgoeverneur weggehaald. Op 27 April 1686 vroeg de Bisschop dat dadelijke twee Paters alle omstandigheden van het misdrijf zouden komen uiteenzetten; reeds vóór ze waren aangekomen protesteerde de Kerkvoogd bij de Goeverneur-Generaal de Gastanga. Op 14 Mei 1686 werd de Vicaris Hubertus van Menen gedelegeerd om de soldaten van de ingelopen ban te ontslaan; doch voor de Goeverneur geschiedde dit met veel plechtstatigheid op 20 Mei, nadat hij God vergiffenis had gevraagd. De kolonel en twee officieren moesten de gevangene plechtig bij de Kapucijnen terugbrengen, zoals de Gardiaan Andreas van Oostende en de Bisschop van Brugge uitvoerig in hun verslagen uiteenzetten (45).

Meer dan eens werden kloosters wekenlang omsingeld om ze door deze hongerblokkade te dwingen de legerleiding haar zin te geven. Te Luik kwam in de XVIIe eeuw een deserteur in het grote klooster gevlucht, en daar Pater Gardiaan hem niet wilde uitleveren, werden de in- en uitgangen bijna drie weken lang met soldaten bezet. Gelukkig kon men zich bevoorraden door een deur die de militairen niet kenden en die in gewone omstandigheden niet werd gebruikt (46).

Te Kortrijk werd op 23 Augustus 1698 de « nachtroeper » door drie gebroers in Hollandse dienst vermoord. Eén onder hen vluchtte bij de Recolleten en twee bij de Kapucijnen; aldus konden ze ontsnappen.

Het was vergeefse moeite toen op 27 Augustus meer dan 100 soldaten het Kapucijnenklooster omsingelden en grondig doorzochten; ze vonden niemand. Niettemin mocht het klooster eerst drie dagen later weer worden geopend (47).

Toen te Luxemburg in 1703 een soldaat het klooster was binnengevlucht had de Goeverneur, Graaf van Elter, die een weldoener der Paters was, hem graag terug gehad, maar Pater Gardiaan, Joseph van Habay, weigerde onverzettelijk. Daan om liet de Goeverneur het klooster ook door 2 of 3 compagnies soldaten omsingelen, zonder dat iemand mocht in- of uitgaan. Dit duurde zes weken. En daar men in de stad overtuigd was dat de Paters van honger stierven, werd een opening in het dak van het huis naast de spreekkamer gemaakt en langs daar kreeg men dagelijks brood, wijn en vlees, alles in overvloed, zodat men het nog nooit zo goed had gehad. Niettemin deed Pater Gardiaan zijn beklag bij het Hof en de Graaf wend tot de orde teruggeroepen (48).

Te Lier had in Januari 1712 een Hanoverse soldaat een van zijn kameraden gedood. Om zijn straf te ontkomen, krom hij 's nachts over de kloostermuur. Doch de zaak werd ruchtbaar en het leger omsingelde het klooster, zodat het geheel van de wereld was afgezonderd. Op aandringen van de Deken beloofde men dat de mensen er 's Zondags mis zouden mogen horen, doch geen voorraad binnenbrengen (49).

In April 1713 kwam het te Bergen voor, dat een Hollandse soldaat in het Kapucijnenklooster vluchtte. De stadscommandant liet het dadelijk belegeren en van de buitenwereld afzonderen. Dit bracht de Paters in een moeilijk geval. Ook protesteerden de Staten van Henegouwen, die dit als een machtsmisbruik brandmerkten. De commandant stelde aan de Kapucijnen voor, zijn roepen terug te trekken, mits belofte dat men de vluchteling niet zou laten ontsnappen; doch men vond zulk akkoord ongehoord. De moeilijkheid werd opgelost, toen de stad een bevel van 6 April 1713 ontving, waarbij ze de man in de stadsgevangenis moest opsluiten (50).

Een Hollandse deserteur vluchtte in Mei 1734 bij de Kapucijnen te Menen. Dezen weigerden hem te laten uithalen en gaven hem de nodige tijd om te vluchten. De commandant was razend en hij wilde de Paters verplichten de belofte te ondertekenen, dat ze nooit een Hollandse boosdoener zouden aanvaarden, of hem buitenzetten zo er toch een binnenkwam; dat ze eventueel ook heel het klooster zouden laten visiteren, voorwaarden die ze niet konden aanvaarden. De Hollanders waren vooral gebeten op de Franse predikant en nog meer op P. Lektor; deze laatste vond zelfs verstandig, voorlopig elders te gaan wonen. Toen de deserteur ontvlucht was bleef het klooster toch voort bewaakt, doch uiteindelijk moesten de Hollanders het opgeven (51).

Te Doornik bracht het jaar 1729 eveneens een dergelijke moeilijkheid. Op 23 Februari was daar een deserteur binnengevlucht en Goeverneur de Pallant eiste hem terug. Voor soldaten was het schuilrecht toen nog immer van kracht, zodat Pater Gardiaan Joannes Chrysostomus van Charleroi weigerde hem uit te leveren, tenzij onder belofte dat geen bloed zou worden vergoten noch de doodstraf toegepast; doch dit wilde men niet beloven. De Overste beging echter de onvoorzichtigheid een wacht van zes soldaten in het klooster toe te laten om de deserteur te bewaken. Doch toen heel de kommunititeit dit afkeurde, liet hij geen nieuwe wacht meer binnen wanneer de eerste moest worden afgelost. Pater Gardiaan beloofde aan de majoor dat hij zich tot de Goeverneur zou wenden,

doch hij deed het niet. Nu werd aan de Kapucijnen verboden nog ooit de stad te verlaten, en dit strafregime bleef tot 31 Juli 1729 van kracht. Om op de parochies dienst te gaan bewijzen vertrok men heimelijk op een wagen of in een gesloten rijtuig.

Pater Gardiaan deed allerlei nutteloze reizen om de moeilijkheid op te lossen. Eindelijk richtte hij zich tot Graaf Sinzendorff, in Den Haag, en deze gaf de Pallant bevel de Paters hun vrijheid terug te schenken. Daar hij het niet deed, lieten de religieuzen de toestand officieel vaststellen. Drie groepen van twee religieuzen, elk gevolgd van enige vrienden als getuigen, poogden langs verschillende stadspoorten te vertrekken, doch overal werden ze tegengehouden. Daarop werd een officiële tekst, mede door de getuigen ondertekend, naar de Graaf in Den Haag gestuurd. Deze zond de Pallant dan een streng bevel om eindelijk te gehoorzamen. Om niet te moeten kapituuleren verliet deze voorlopig de stad Doornik. Zijn plaatsvervanger, Luitenant-Goeverneur de Montaise, eiste nu dat men in het klooster geen soldaten meer zou toelaten; daar men dit echter niet wilde beloven, werd overeengekomen dat de militaire Overheid zich tot de Aartsbisschop van Kamerijk zou wenden, en daarmee was de moeilijkheid opgelost (52).

Als soldaten poogden te ontsnappen mochten de Paters dit, althans openlijk, niet begunstigen. Een erg geval, waarbij geen Kapucijnen betrokken waren, kwam in 1727 in Luxxemburg voor. Een deserteur uit het regiment de Ligne werd door de Dominikanen opgenomen. Dezen bezorgden hem zelfs vrouwenklederen om de stad te ontvluchten. Doch aan de stadspoort werd hij herkend en aangehouden en toen men hem vroeg waar hij zijn klederen had gekregen, noemde hij de Prior en de procurator van de Dominikanen. De zaak werd te Brussel aangeklaagd en beide Paters werden uit het Oostenrijks gebied verbanen (53).

In 1728 deserteerde te Luxemburg een militair voor de tweede maal. Terwijl hij bij de Kapucijnen verbleef, stuurde de commandant een briefje, mat de verzekering dat hij niet zou worden ter dood gebracht. Doch de Gardiaan werd er heimelijk van verwittigd, dat men hem neus en oren zou afsnijden. De Pater ging dus de legerleiding vinden, om waarborg te vragen dat dit niet zou gebeuren. Daar men het niet wilde beloven, lieten de Paters de soldaat niet gaan; doch enkele dagen later bezongde een leek hem burgerkledij en daarmee kon hij vertrekken (54).

In October 1730 was te Bergen eveneens een deserteur in het klooster aangekomen. 's Nachts wilde hij op eigen hand over de omheiningmuur ontsnappen, doch hij viel zo ongelukkig dat hij een schedelbreuk opliep. Men gaf hem de absolutie en net H. Oliesel en begroef hem heimelijk in een tuintje van het klooster, om te beletten dat de militaire Overheid het lijk zou ophangen (55).

Een geval dat veel moeilijkheden meebracht kwam in 1731 voor. Sergeant Valeta had te Luxemburg een student uit een vooraanstaande familie gedood. Kolonel Magauli zocht hem te redden en veranderde hem van garnizoen. Doch over zo'n straffeloosheid was heel de stad verontwaardigd, zodat men wel verplicht was hem levend of dood terug te eisen. Geketend en geboeid werd hij teruggebracht. De kriegsraad stond op het punt de doodstraf uit te spreken, toen de beschuldigde, voorzeker met hoge medehulp, uit de gevangenis kon ontsnappen, op 8 Augustus 1731, zodat de apotheker van het klooster hem 's avonds om 9 uur bij de Paters binnenloodste. In deze ontsnapping zag iedereen gemaakt spel. En daar men aldus openlijk

Mabauli in het gedrang bracht, eiste deze de gevangene terug. Men liet hem slechts de militair terughalen, mits schriftelijke belofte dat hij hem zou weerbrengen, zo achteraf bleek dat hij waarlijk schuilrecht mocht genieten. Om hem op 10 Augustus af te halen, kwam dus een hele compagnie grenadiers naar het klooster, met de bajonet op het geweer. Heel de straat zag zwart van volk, dat het spektakel wilde zien. In October bracht Magauli dan het dossier van het onderzoek naar het klooster, met bede om het advies van het bisdom Trier in te winnen. Enkele dagen later antwoordde dit dat Valeta wel degelijk onder het voorrecht van de immuniteit viel. Op 20 November werd hij dan naar het klooster teruggebracht. Niettemin kwam er van hogerhand bevel, om het proces door te drijven. Op 24, 25 en 26 November kwamen daarom telkens alle tamboers van het regiment vóór het klooster afkondigen dat de beschuldigde, zo hij op 27 November niet voor zijn rechters verscheen, bij verstek ter dood zou worden veroordeeld. Valeta verscheen natuurlijk niet. Doch Pater Gardiaan Bonaventura van Luxemburg ging officieel bij de kriegsraad tegen het eventuele vonnis protesteren, als strijdig met de kerkelijke immuniteit. Niettemin werd hij op 27 November veroordeeld om onthoofd te worden. Daarop besloot hij te vluchten. De Paters vonden het voorzichtiger hem daarbij niet te helpen noch raad te geven, te meer daar men hierin niemand uit de stad wilde kwetsen. Doch te Luxemburg had hij een goede vriend en op 4 December ging hij daar overnachten; de volgende dag, voorzien van valse papieren en in lijnwaad gerold, werd hij zonder moeite uit de stad buiten de stad gevoerd (56).

Op 18 Januari 1780 vluchtte te Brugge soldaat Jan Hamilton uit het legioen de Vierset en ging zich bij de Augustijnen in veiligheid brengen. Doch nu kwam het uit, dat de Kapucijn Mansuetus van Bazel zijn vlucht had vergemakkelijkt. Deze liep groot gevaar streng te worden gestraft, doch op 24 Januari 1780 liet het bisdom gelden, dat hij aldus had gehandeld zonder te vermoeden dat daar zo'n strenge straffen waren op vastgesteld. De zaak schijnt geen verdere gevolgen te hebben gehad.

Het schuilrecht ondermijnde natuurlijk de militaire tucht. Daarom verbood Clemens XI, op verzoek van Kardinaal d'Alsace, in heilige plaatsen gevluchte soldaten op te nemen. Dit wend echter slechts voor één jaar verleend, doch op 11 Maart 1713 werd het weer afgekondigd (57). Het gold niet voor de bisdommen Kamerijk en Namen en de Brusselse Nuntius te Rome drong aan om aan deze gebieden hetzelfde voorrecht te verlenen.

Omstreeks 1719 wist men in het Luxemburgse soms maar half waaraan zich te houden (58). Doch dit zelfde jaar bekwam de Aartsbisschop van Kamerijk ook het recht om het opnemen van militairen te verbieden (58a).

Op 7 September 1728 verbood de Keizer aan alle kloosterorden gevluchte soldaten op te nemen. Tussen Rome en Wenen moet daar echter over gecorrespondeerd zijn, want de Brusselse Nuntius liet de Bisschop van Namen op 23 Maart 1729 weten, dat dit dekreet voorlopig geschorst bleef (59). Op 31 Juli 1738 verbood de regering te Brussel eveneens het opnemen van militairen (60).

Ook het kerkelijke gezag kondigde nog herhaaldelijk zulke voorschriften af. Kardinaal d'Alsace verbood het in 1734, op last van Clemens XII (61). Reeds oudere Pausen, zoals Benedictus XIII, culdden het opnemen van soldaten niet meer, doch hierin heerste misverstand met de Raad van Brabant en die van Vlaande-

ren (62). Zo het schuilrecht overigens theoretisch was afgeschaft, zochten velen het nog lang staande te houden, zoals we herhaaldelijk hebben gezien.

Op 28 September 1740 verbood Benedictus XIV weer het opnemen van soldaten (63), en de Hoogbaljuw van Doornik dreigde in 1743 hen eventueel met geweld uit hun schuilplaats weg te halen (64).

Bij besluit van Hertog Karel van Lorreinen werd het schuilrecht voor soldaten op 24 Mei 1760 en 28 Mei 1770 totaal afgeschaft. Op 8 October 1770 werd dit echter wat verzacht, toen men de Bisschoppen verzekerde, dat militairen, uit heilige plaatsen weggehaald, de doodstraf niet zouden oplopen, tenware ze op hun geweten nog andere zware misdrijven hadden (65).

P. HILDEBRAND.

(1) H. J. Elias: *Kerk en staat in de Zuidelijke Nederlanden* (Antwerpen 1931), blz. 228-29.

(2) *Neerlandia Franciscana*, DI V, 1922, blz. 47, n. 3.

(3) Antwerpen, Archief der Belgische Kapucijnen (= ACB.), I, 21.500, p. 12.

(4) ACB. III, 1006, p. 36, § 4.

(5) J. J. E. Proost: *Histoire du droit d'asile religieux* (Gand 1870), pp. 164-66.

(6) *Folklore Stavelot-Malmédy*, t. XIV, 1950, pp. 73-74.

(7) Aangaande de kloosters te Brugge en te Oostende beschikken we over veel gegevens, meestal aan het Bisschoppelijk archief te Brugge ontleend. Daar we steeds de juiste datum vermelden, is het dan gemakkelijk om de betreffende teksten daar in de reeks *Acta* terug te vinden, tenware eventueel andere bronnen zouden worden aangegeven. Hetzelfde geldt voor enkele gegevens uit het Bisschoppelijk archief te Gent.

(8) Oostende: Stadsarchief (thans verloren), *Resolutieboeken*; ook karton 7b. (rechtspraak); Colonel Vandeput, *Oostende et le littoral* (Bruxelles 1930), pp. 128-30.

(9) L. Lahaye et H. de Radigues: *Inventaire analytique* (Namur 1892), p. 236.

(10) Proost, *Op. Cit.*, pp. 190-91.

(11) Roermond, Bissch. archief, *Acta*, t. I.

(12) Vatikaans archief, *Nunz. Fiandra*, vol. 130, 16 April 1734.

(13) Men heet hem Argentarius. Zou dit bankier of woekeraar betekenen?

(14) ACB. I, 7357, 7497, p. 156.

(15) ACB. I, 7417, 7497, p. 163.

(16) ACB. I, 7335, 7497, pp. 65, 156.

(17) J. Defèvre: *Documents relatifs à la juridiction des nonces* (Bruxelles 1943), p. 345.

(17a) Proost, *Op. Cit.*, pp. 157-61.

(17b) *Ibid.*, p. 167, n. 2.

(18) ACB. I, 7389, 7497, pp. 89, 156-57.

(19) P. Hildebrand: *De Kapucijnen in de Nederlanden*, DI. III (Antwerpen 1947), blz. 210.

(20) Brussel, Alg. Rijksarchief, *Cons. d'Etat*, 78; Proost, *Op. Cit.*, p. 155.

(21) Vatikaans Archief, *Nunz. Fiandra*, vol. 77, 21 Nov. 1687; vol. 78, 2 Jan. 1688; vol. 147, 24 Jan. 1688.

(22) E. Dantine: *Etudes & recherches sur... Huy* (Huy 1924), pp. 68-69.

(23) Brussel, Koninkl. Bibl., HS. II, 2124, t. IV, pp. 394-395.

(24) ACB. I, 7391-91quinq., 7497 pp. 91, 158-62.

(25) ACB. III, 1003, pp. 157-58; Proost: *Du droit d'asile en Belgique* (Anvers 1880), pp. 43-45.

(26) Proost: *Histoire du droit d'asile religieux* (Gand 1870), pp. 212-13; J. Laenen: *Geschiedenis van het seminarie van Mechelen* (Mechelen (1930), blz. 183-84.

(27) ACB. I, 5863-66, 7497, pp. 90, 157-58.

(28) ACB. I, 7267.

(29) Dr. Rembry-Barth: *Histoire de Menin*, t. I (Bruges 1881), pp. 264-65.

(30) Zie het Bisschoppelijk archief te Brugge, *Acta*, 20 November en 13 December 1633, 24 Juni 1676, 8 April 1723, 25 Februari en 28 en 29 September 1724, 9 Januari en 21 Maart 1727, 31 Maart 1764, enz.

(31) Luemburg, Bibl. de la Sect. hist. de l'Institut G.-D., HS. 40, p. 31.

(31a) Proost: *Op. Cit.*, p. 167, n. 3.

(32) Vatikaans Archief, *Nunz. Fiandra*, vol. 72, 27 Maart en 8 Mei 1682; vol. 147, 30 Mei en 20 Juni 1682.

(33) *Ibid.*, vol. 99, 10 Febr. 1707; vol. 150, 15 Jan. en 5 Maart 1707.

(34) ACB. I, 21.500, p. 30.

(35) Luxemburg, *Loc. Cit.*, pp. 122-23.

(36) Brussel, Algemeen Rijksarchief, *Cons. pr. autr.*, 1281; Proost: *Op. Cit.*, pp. 218-19.

(37) Brugge, Bisschopp. Archief, *Acta*; zie ook op 25 November 1680. Eveneens te Brugge werd op 1 September 1706 een onderzoek door het bisdom bevolen naar het onregelmäßig weghalen van een soldaat uit het Kapucijnenklooster aldaar. (Zie zelfde reeks *Acta*, 1 en 4 September en misschien ook 27 November 1706.)

(38) Proost: *Op. Cit.*, p. 188, n. 1.

(39) Vatikaans Archief, *Nunz. Fiandra*, vol. 67, 21 Aug. en 4 Sept. 1677; vol. 146, 11 en 25 Sept. 1677; F. de Bojani: *Innocent XI. Sa correspondance avec ses nonces* (Rome 1910), p. 74.

- (40) Vatikaans Archief, *Nunz Fiandra*, vol. 74, 26 Mei en 9 Juni 1684; vol. 147, 6 Nov. 1683.
 (41) Proost: *Op. Cit.*, p. 189, n. 1.
 (42) Vatikaans Archief, *Nunz Fiandra*, vol. 124, 25 Febr. 1729.
 (43) Brussel, Algemeen rijksarchief: *Cons. pr. autr.*, 1281; Proost: *Op. Cit.*, p. 217; *Gedenkschr. Oudheidk. kring van Dendermonde*, Reeks II, D1 VI (1894), blz. 115-16.
 (44) Brussel, Alg. Rijksarchief: *Secr. d'Etat et de guerre*, 229; Proost, *Op. Cit.*, p. 219; *Gedenkschr. Loc. Cit.*, blz. 388-89.
 (45) Brugge, Bissch. archief, *Acta*, 27 April, 6, 9, 14 en 20 Mei 1686; Vatik. Archief *Nunz. Fiandra*, vol. 74, 17 Mei 1686; vol. 76, 14 Juni 1686; Proost, *Op. Cit.*, p. 170.
 (46) Luik, Rijksarchief, *Capucins de Liège*, I.
 (47) Kortrijk, Stadsarchief, *Aantekeningen Goethals*. Aangaande een andere ontsnapping te Kortrijk, zie Proost, *Op. Cit.*, p. 211.
 (48) Luxemburg, *Loc. Cit.*, p. 29.
 (49) Vatik. Archief, *Nunz. Fiandra*, vol. 104, 7 Jan. 1712.
 (50) Brussel, Alg. Rijksarchief, *Cons. d'Etat*, 79; Vatik. Archief, *Nunz. Fiandra*, vol. 105, 10 Aug. 1713; Proost, *Op. Cit.*, pp. 202-03.
 (51) Vatik. Archief, *Nunz. Fiandra*, vol. 130, 21 Mei, 18 Juni en 2 Juli 1734; vol. 153, 10 Juli 1734.
 (52) *Ibid.*, vol. 124, 4 en 8 Maart en 18 April 1729; vol. 153, 8 April en 21 Mei 1729; ACB. I, 21.402, pp. 38-39.
 (53) Luxemburg, *Loc. Cit.*, p. 32; Proost, *Op. Cit.*, p. 203.
 (54) *Ibid.*, p. 33.

- (55) ACB. I, 21.500, pp. 37-38.
 (56) Luxemburg, *Loc. Cit.*, pp. 123-24.
 (57) ACB. I, 7366, 7497, pp. 80, 163.
 (58) J. Grob: *Recueil d'actes et documents concernant les Frères-Mineurs dans l'ancien duché de Luxembourg* (Luxemburg 1909), pp. 508-10.
 (58a) Proost: *Op. Cit.*, p. 201.
 (59) Luxemburg, *Loc. Cit.*, p. 79; ACB. I, 21.500, p. 37.
 (60) ACB. I, 5753.
 (61) ACB. I, 5751.
 (62) Vatik. Archief, *Nunz. Fiandra*, vol. 130, 2 Juli 1734. Volgens stukken meest in ACB. bewaard, werd het verbod om militairen op te nemen o.a. nog afgekondigd door de bisdommen Kamerijk in 1739, 1743 en 1744 (ACB. I, 21.500, p. 109; 21.402, p. 42), Antwerpen in 1735 en 1749 (ACB. I, 5829 en 9207), Gent in 1749 (Oostende, Stadsarchief 582/3, thans vernield), Ieper in 1742, 1743, 1744 en 1749 (ACB. I, 8571bis, 8575, 8579, 8596bis), Brugge in 1752 (te Oostende medegedeeld op 29 Juli 1752, volgens de *Acta*), 1778 en 1780 (ACB. I, 7497, pp. 165-58), enz.
 (63) ACB. I, 21.500, p. 110.
 (64) ACB. I, 21.402, p. 51.
 (65) ACB. I, 21.114-16; 7497, pp. 95, 163-64. De Bisschoppen deelden dit spoedig aan de kloosteroversten mee (ACB. I, 6040, 6042, 7411). Nog op 27 December 1784 werd een keizerlijke verklaring aangaande voortvluchtige militairen afgekondigd (ACB. I, 6163-63bis).

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 31 October 1952.

Eerste Voorzitter: M. Louveaux.

Raadsheer-verslaggever: M. Vandermersch.

Eerste advocaat-generaal: M. Hayoit de Termicourt.

Verbreking. — Het Hof van Cassatie vermag niet kennis te nemen van een voorziening in cassatie tegen een uitspraak van de Rechtbank van Beroep in Ruanda-Urundi.

Het grondgebied van Ruanda-Urundi maakt niet een integrerend deel uit van Belgisch Congo; geen enkele wetsbepaling laat aan het Hof van Verbreking toe kennis te nemen van een voorziening in cassatie tegen een door de Rechtbank van Beroep in Ruanda-Urundi gewezen uitspraak.

De Gouverneur van Ruanda-Urundi heeft niet de macht bepalingen uit te vaardigen tot regeling van de bevoegdheid van het Hof van Verbreking.

Procureur des Koning te Ruanda-Urundi t/ Michalios.

Gelet op het bestreden vonnis, d.d. 15 Mei 1951 gegeven door de Rechtbank van Beroep in Ruanda-Urundi;

Over de exceptie van niet-ontvankelijkheid, door verweerder opgeworpen en ontleend aan het feit, dat het Hof van Cassatie niet bevoegd is om van de tegen de beslissingen der gerechten in Ruanda-Urundi ingestelde voorzieningen kennis te nemen:

Overwegende dat het grondgebied van Ruanda-Urundi geen integrerend deel uitmaakt van de kolonie Belgisch Kongo en dat geen wetsbepaling aan het Hof van Cassatie kennisneming toekent van de voorzieningen, ingesteld tegen de door de Rechtbank van Beroep in Ruanda-Urundi gewezen beslissingen;

Overwegende weliswaar dat bij een verordening van de Gouverneur van Ruanda-Urundi van 2 Juli 1926 op het grondgebied van Ruanda-Urundi, uitvoerbaar verklaard is het in Congo toepasselijke decreet van 12 December 1925 op het concordat tot voorkoming van faillissement, en artikel 20 van dit decreet bepaalt dat de voorziening in verbreking tegen het arrest van het Hof van Beroep zal worden ingesteld binnen de

twee maanden te rekenen van de aanplakking van het arrest;

Overwegende evenwel dat de Gouverneur van Ruanda-Urundi niet de macht heeft om bepalingen uit te vaardigen tot regeling van de bevoegdheid van het Hof van Cassatie;

Overwegende bovendien dat het in Ruanda-Urundi bij de verordening van 2 Juli 1926 uitvoerbaar verklaarde decreet van 12 December 1925 niet tot voorwerp heeft door deszelfs artikel 20 een cassatieberoep in te voeren tegen de over de desbetreffende zaken in Belgisch Congo in laatste aanleg gewezen beslissingen; dat het zich ertoe beperkt de termijn van voorziening te wijzigen overeenkomstig de artikelen 2, 2e lid, van de wet van 15 April 1924 en 28 van de wet van 25 Februari 1925;

Overwegende dat de exceptie van niet-ontvankelijkheid bijgevolg gegrond is;

Om die redenen:

Verwerpt de voorziening;

Legt de kosten ten laste van het gouvernement van Ruanda-Urundi en veroordeelt hetzelfde tot vergoeding van 150 frank jegens verweerder;

Deze kosten begroot op de som van 1.100 frank aan de zijde van het gouvernement van het grondgebied van Ruanda-Urundi en op de som van 728 frank aan de zijde van de verwerende partij.

HOF VER VERBREKING

2e Kamer. — 4 November 1952.

Voorzitter: M. Giroul.

Raadsheer-verslaggever: M. Bareel.

Advocaat-generaal: M. Ganshof van der Meersch.

Inkomstenbelasting. — Niet in aanmerking nemen van de uitgaven voor de huishouding ter bepaling van de grondslag der belastingen. — Schending van artikel 55 wetten op de inkomstenbelastingen.

Terwijl het bestreden arrest vaststelt dat de belastingplichtige zowel wat de extra-belasting als wat de gewone belastingen betreft het bewijs diende te leveren van het juiste bedrag zijner inkomsten, con-

stateert het niet, dat hij dit bewijs zou hebben geleverd.

Doordat het heeft geweigerd de uitgaven voor het huishouden in aanmerking te nemen ter bepaling van de grondslag der litigieuze belastingen heeft het bestreden arrest art. 55 der samengeschatte wetten op de Inkomstenbelastingen geschonden.

Belgische Staat (Ministerie van Financiën) t/ Jottard.

Gelet op het bestreden arrest, dd. 4 Juni 1951 gewezen door het Hof van Beroep te Brussel;

Overwegende dat de zaken onder nummers F. 708 en F. 709 samenhangend zijn.

I. Ten aanzien van de voorziening van de Belgische Staat :

Over het eerste middel : schending van de artikelen 97 en 112 van de Grondwet, van de artikelen 25, 26 en 55 van de wetten, samengevat bij het koninklijk besluit van 12 September 1936 en, voor zoveel nodig, bij de besluiten van 3 Juni 1941 en 31 Juli 1943 en, correlatief, van artikel 2 van de besluiten betreffende de nationale crisisbelasting samengeschat bij de besluiten van 16 Juni 1941 en 31 Juli 1943, van de artikelen 2 en 19 van de wet van 16 October 1945 tot invoering van een extra-belasting op de in oorlogstijd behaalde exceptionele inkomsten, winsten en baten, doordat het bestreden arrest uit de zo in de extra-belasting als in de gewone belastingen op de inkomsten voor aanslag vatbare basissen de uitgaven voor het huishouden verwijdt door te steunen op het feit, dat bedoelde uitgaven het bedrag der uitgaven tot dekking van het normaal verbruik niet te boven gaan, en dat zij ten andere niet kunnen worden beschouwd als tekenen of indicieën, waaruit een hogere graad van gegoedheid blijkt dan uit de aangegeven inkomsten, om de redenen dat zij niet zoveel belopen als laatstvermelde inkomsten, dat zij geen concreet gegeven uitmaken, hetwelk een gevolgtrekking zou mogelijk maken, die een feitelijk vermoeden zou opleveren en dat de administratie de belastbaarheid niet bewijst van de gelden door middel waarvan zij werden gedekt, zulks terwijl in artikel 2, 3e paragraaf, van de wet van 16 October 1945 generhande onderscheid is gemaakt, onder meer, wat de sommen aangaat welke rechtstreeks of onrechtstreeks werden aangewend tot het aankopen, de aanleg en de transformatie van roerende en onroerende goederen, en welke het verklaart, behoudens het bij hetzelfde georganiseerde tegenbewijs, voort te komen van belastbare inkomsten, en terwijl anderzijds het geheel der tekenen en indicieën dient te worden aangewend in geval van toepassing van voormeld artikel 55 en niet de afzonderlijk beschouwde tekenen en indicieën, en terwijl op de belastingplichtige de last rust te bewijzen, dat de gegoedheid waarvan de tekenen en indicieën blijken geven niet bestaat of voortkomt van andere hulpbronnen dan aan de inkomstenbelastingen onderworpen baten en terwijl bovendien aangezien de raming van de uitgaven voor het huishouden verricht werd overeenkomstig het advies van de fiscale commissie, het op de belanghebbende rustte te bewijzen dat aan dit element een te grote omvang was toebedeeld, hetgeen hij in gebreke is gebleven te doen;

Overwegende dat het bestreden arrest, zonder in dit opzicht bestreden te worden, vaststelt dat de belastingplichte zowel voor de extra-belasting als voor de gewone belastingen in casu het bewijs diende bij te brengen van het juiste cijfer zijner inkomsten;

Overwegende dat het arrest niet constateert dat verweerder dit bewijs zou hebben geleverd;

Dat uit deze beschouwingen volgt dat het bestreden arrest door te weigeren ter vaststelling van de onder de litigieuze belastingen vallende basis de uitgaven voor het huishouden in aanmerking te nemen het in het middel aangehaalde artikel 55 der samengeschatte wetten geschonden heeft;

Over het tweede middel : (zonder belang).

Voegt de zaken onder nummers F. 708 en F. 709 samen;

Verbreekt het bestreden arrest, doch slechts voor zoveel daarbij nietig werd verklaard de aanslag in de extra-belasting en de aanslagen in de gewone belastingen in de mate waarin de administratie, ter vaststelling van de belastbare basis, rekening gehouden heeft met een som van 230.000 frank onder de rubriek « uitgaven voor het huishouden » en voor zoveel daarbij over de kosten uitspraak werd gedaan;

Verwerpt voor het overige de voorziening van de Staat;

Verwerpt de voorziening van Jottard;

Beveelt dat dit arrest zal overgeschreven worden in de registers van het Hof van Beroep te Brussel en dat melding er van zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt Jottard tot de kosten van beide voorzieningen;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van Beroep te Luik.

Voormelde kosten begroot op de som van 706 frank, waarvan de som van 350 frank betaald werd door de Staat, die van 346 frank betaald door Jottard en die van 10 frank nog verschuldigd is.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 28 Januari 1953.

Zetel : MM. Vranckx, voorzitter, Mast, verslaggever, en Buch.

Auditoraat : M. Claes, substituut.

Advocaat : Mr Willems.

1. Rechtspleging. — Verzoekschrift. — Vorm. — Uitzetting der middelen. (1)
2. Administratieve akten. — Geldigheid. — Schending van de wet. — Gezag van het rechterlijk gewijsde. (2)
3. Vergoedingspensioenen. — Commissie van beroep. — Bevoegdheid. (2)
4. Vergoedingspensioenen. — Commissie van beroep. — Motivering der beslissingen. (3)
5. Administratieve akten. — Geldigheid. — Vormen. — Motieven. (3)

1. *Als een beroep ten gronde kan niet worden beschouwd het verzoekschrift dat een beslissing van de commissie van beroep voor vergoedingspensioenen voor de Raad van State brengt, omdat die beslissing enkel naar een vroegere beslissing verwijst, hoewel ondertussen nieuwe bescheiden aan het dossier zijn toegevoegd en de gerechtelijk-geneeskundige dienst het oorzakelijk verband heeft aangenomen, te meer daar dit middel in de memorie van wederantwoord nader is toegelicht als gesteund op het gemis van motivering der bestreden beslissing.*
2. *De commissie van beroep voor vergoedingspensioenen die een aanvraag om invaliditeitspensioen heeft*

verworpen, treedt haar bevoegdheid niet te buiten door ten gronde uitspraak te doen over een aanvraag door de ascendenten van het slachtoffer ingediend. De twee beslissingen zijn inderdaad niet tussen dezelfde partijen, in dezelfde hoedanigheid optredende, noch over aanvragen met hetzelfde voorwerp gewezen.

3. Niet voldoende gemotiveerd is de beslissing van de commissie van beroep die zich bij het verwerpen van een aanvraag om ascendentenpensioen beperkt tot de vaststelling dat een vroegere door het slachtoffer ingediende pensioenaanvraag is verworpen en dat uit het onderzoek der zaak niet is gebleken dat de ziekte, oorzaak van het overlijden, het gevolg zou geweest zijn van een verkoudheid opgedaan tijdens de na Augustus 1939 volbrachte militaire dienst, zonder aan te geven waarom zij de op het verslag van de gerechtelijk-geneeskundige dienst steunende beslissing der commissie van eerste instantie heeft teniet gedaan.

Catteeuw en Van Houtte t/ Belgische Staat
(Minister van Financiën).

Gezien het verzoekschrift dd. 23 October 1950;

Overwegende dat het beroep sterkt tot de vernietiging van de beslissing dd. 29 Augustus 1950 van de Commissie van beroep voor vergoedingspensioenen, waarbij de aanvraag door verzoekers ingediend tot het bekomen van een ascendentenpensioen afgewezen werd;

Overwegende dat Catteeuw Roger, zoon van verzoekers, op 23 December 1944 een pensioenaanvraag indiende wegens longkwaal opgedaan in Februari 1940 tijdens zijn militaire dienst; dat hij op 15 Maart 1947 overleed; dat de Commissie voor vergoedingspensioenen te Brugge de door Catteeuw Roger ingediende aanvraag op 15 Juli 1947 afwees; dat, op het beroep van verzoekers, de Commissie van beroep voor vergoedingspensioenen op 10 Februari 1948 de beslissing dd. 15 Juli 1947 van de Commissie voor vergoedingspensioenen te Brugge bevestigde; dat verzoekers intussen op 6 April 1947 een aanvraag tot het bekomen van een ascendentenpensioen hadden ingediend; dat, bij beslissing dd. 30 November 1949, de Commissie voor vergoedingspensioenen te Brussel het gevraagde ascendentenpensioen toekende; dat de Commissie van beroep voor vergoedingspensioenen bij de bestreden beslissing op 29 Augustus 1950, de beslissing van de Commissie voor vergoedingspensioenen te Brugge dd. 30 November 1949 te niet deed en de aanspraak van verzoekers op een ascendentenpensioen afwees;

Overwegende dat de tegenpartij laat gelden dat het beroep niet ontvankelijk is daar verzoekers in feite tegen de bestreden beslissing een hoger beroep ten gronde zouden willen instellen;

Overwegende dat dit middel niet kan weerhouden worden; dat verzoekers inderdaad in het verzoekschrift aanvoeren dat de Commissie van beroep enkel naar haar beslissing d.d. 10 Februari 1948 verwijst, dat sinds de aanvraag ingediend door Catteeuw Roger tal van bescheiden in de bundel werden gebracht en de gerechtelijk-geneeskundige dienst als gevolg op die bewijzen het oorzakelijk verband heeft aangenomen; dat zij dit middel in de memorie van wederantwoord nader toelichten en uitdrukkelijk laten gelden dat de bestreden beslissing onvoldoende gemotiveerd is; dat hieruit blijkt dat de beslissing d.d. 29 Augustus 1950 van de Commissie van beroep voor vergoedingspen-

sioenen bestreden wordt wegens de niet-naleving van een op straf van nietigheid voorgeschreven vorm;

Overwegende dat de tegenpartij aanvoert dat, ter gelegenheid van het onderzoek van de aanvraag van wijlen Catteeuw Roger, de Commissie van beroep reeds het oorzakelijk verband had moeten vaststellen tussen het overlijden en de longtuberculose waardoor hij aangetast was, en zij van haar eerste beslissing niet mocht afwijken;

Overwegende dat de aanvraag door Catteeuw Roger ingediend en waarover de Commissie voor vergoedingspensioenen op 11 Februari 1948 uitspraak deed, niet hetzelfde voorwerp had als de aanvraag tot het bekomen van een ascendentenpensioen waarover door de bestreden beslissing uitspraak werd gedaan; dat deze twee beslissingen niet tussen dezelfde partijen, in dezelfde hoedanigheid optredende, werden gewezen; dat de Commissie van beroep derhalve niet buiten de perken van haar bevoegdheid is getreden door opnieuw ter zake ten gronde uitspraak te doen;

Overwegende dat het dossier aan een geneeskundige expertise van de gerechtelijk-geneeskundige dienst werd onderworpen; dat het verslag van geneeskundig onderzoek d.d. 4 October 1949 de pathologische aanrekenbare toestand op 80 t.h. bepaalde en vaststelde: « Ziektetoestand door koude ontstaan tijdens mobilisatie. Volgens attest III C van Dokter Baekelant zou de diagnose T.B.C. op 16 Juni 1940 reeds gesteld geweest zijn. Dan is een oorzakelijk verband aan te nemen met de ontberingen en slechte levensomstandigheden gedurende oorlogsdagen »; dat de Commissie voor vergoedingspensioenen te Brugge met een verwijzing naar boven vermeld verslag de pensioenaanvraag van verzoekers inwilligde; dat de bestreden beslissing als volgt gemotiveerd is: « Aangezien de Commissie van beroep voor vergoedingspensioenen op 10 Februari 1948 in een regelmatige beslissing de pensioenaanvraag van wijlen Catteeuw Roger wegens longtuberculose heeft afgewezen; aangezien Catteeuw Roger overleden is op 15 Maart 1947 naar aanleiding van tuberculose; aangezien het onderzoek der zaak niet heeft uitgemaakt dat de longtuberculose, oorzaak van het overlijden, het gevolg zou zijn van een verkoudheid opgedaan ingevolge van de militaire dienst volbracht na Augustus 1939 »;

Overwegende dat, waar zij er zich toe beperkt vast te stellen dat een vroegere aanvraag van Catteeuw werd afgewezen en dat het onderzoek der zaak niet heeft uitgemaakt dat de longtuberculose, oorzaak van het overlijden, het gevolg zou zijn van een verkoudheid opgedaan tengevolge van de militaire dienst volbracht na Augustus 1939, zonder evenwel de redenen aan te geven waarom zij de beslissing d.d. 30 November 1949, steunende op het verslag van de gerechtelijk-geneeskundige dienst, heeft te niet gedaan, de Commissie van beroep haar beslissing niet naar behoren heeft gemotiveerd,

Besluit :

Artikel 1. — De beslissing d.d. 29 Augustus 1950 van de Commissie van beroep voor vergoedingspensioenen is vernietigd.

Artikel 2. — Dit arrest zal op de registers van boven vermelde Commissie van beroep voor vergoedingspensioenen worden overgeschreven en melding van dit arrest zal op de rand van de vernietigde beslissing worden gemaakt.

Artikel 3. — De zaak wordt naar de Commissie van beroep voor vergoedingspensioenen verwezen.

Artikel 4. — De betaling van het recht van 300 fr., wegens kosten, valt ten laste van de Staat.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

6e Kamer. — 14 Juli 1952.

Voorzitter: M. Eyben.

Raadsheren: MM. Malgaud en Schilling.

Advocaat-generaal: M. Van der Perren.

Advocaten: Mrs Tricot en Stappers.

Verkoop C.I.F. — De haven van inscheeping is de plaats van uitvoering van de overeenkomst.

Bij verkoop C.I.F. geschiedt de uitvoering van de overeenkomst op het ogenblik der inscheeping; de eigendomsoverdracht heeft niet enkel ten gevolge, dat de koopwaar vervoerd wordt voor rekening en risico van de koper, maar ook dat de verkoper door de inscheeping aan al zijn verplichtingen voldoet. De haven van inscheeping is de plaats van uitvoering van de overeenkomst.

J. Dubret t/ N.V. Houtwijk.

Gezien in regelmatige uitgifte overgelegd het vonnis der Rechtbank van Koophandel te Antwerpen dd. 11 April 1949;

Overwegende dat het hoger beroep regelmatig is naar de vorm en dat het tijdig werd ingesteld;

Overwegende dat de vordering ten verzoeken van de Naamloze Vennootschap «Houtwijk», te Antwerpen gevestigd, thans geïntimeerde, strekt tot de betaling van zekere sommen op grond van een overeenkomst waarbij Dubret aansprakelijke verweerder, thans appellant, wonende in Belgisch Kongo, aan geïntimeerde een partij hout C.I.F. Antwerpen verkocht had;

Overwegende dat de bevoegdheid der Rechtbank van Koophandel te Antwerpen betwist wordt;

Overwegende dat vaststaat en overigens door geïntimeerde niet wordt betwist, dat appellant te Leopoldstad (Belgisch Kongo) woonachtig is en dat de overeenkomst in deze stad ontstaan is; dat derhalve, in zover de woonplaats van de verweerder en de forum contractus de bevoegdheid bepaalt, de rechtbank van Antwerpen onbevoegd was om van het geschil kennis te nemen;

Overwegende nu, wat betreft de uitvoering der overeenkomst dat eenparig aangenomen wordt, dat bij verkopen C.I.F. de uitvoering van het contract gebeurt op het ogenblik der inscheeping; dat in strijd met de bewering van geïntimeerde deze overdracht van eigendom niet enkel ten gevolge heeft dat de koopwaar voor rekening en op risico van de koper reist, maar dat door de inscheeping, onverminderd de aanvaarding in de haven van bestemming, alle verplichtingen van de verkoper werden nagekomen; dat de haven der inscheeping de plaats is der uitvoering van het contract; dat ten deze deze plaats Matadi was;

Overwegende overigens dat de prijs ter plaatse van verzending, te weten Leopoldstad, betaalbaar was tegen afgifte van het cognossement en dat de overdracht van de documenten eveneens te Leopoldstad geschiedde;

Overwegende dat hieruit volgt dat eveneens wat betreft de plaats waar de overeenkomst moest worden of werd uitgevoerd de rechter te Antwerpen onbevoegd was om van het geschil kennis te nemen;

Om deze redenen:

Het Hof: gelet op artikel 24 der wet van 15 Juni 1935;

Gehoord in zijn eensluidend advies de Heer advocaat generaal Van der Perren;

Aanvaardt het hoger beroep; rechtdoende, verklaart het gegrond;

Doet het bestreden vonnis te niet; wijzigende, zegt voor recht dat de rechtbank van Koophandel te Antwerpen onbevoegd was rationi loci om van de eis kennis te nemen;

Verwijst geïntimeerde in de kosten van beide instanties.

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 12 Juli 1952.

Voorzitter: M. Maraite.

Raadsheren: MM. Verougstraete en Axters.

Eerste advocaat-generaal: M. Vermeulen.

Advocaten: Mrs R. Van de Vorst (Antwerpen) en Haus.

Aansprakelijkheid van advocaten, pleitbezorgers en deurwaarders. — Beroepsplicht om in opdracht van hun partij binnen de wettelijke termijn in hoger beroep te komen. — Principiële verplichting tot schadevergoeding wegens nalatigheid in deze. — Niet aansprakelijkheid van de deurwaarder bij verzuim van de pleitbezorger. — Niet aansprakelijkheid van de pleitbezorger, wanneer partij zelf schuld heeft aan de schade. — Onmogelijkheid van bewijs van de eventuele afwijkende opvatting van de hogere rechter.

Tot de beroepsplichten van advocaten, pleitbezorgers en deurwaarders behoort die om voor de hun opdrachtgevend partij binnen de wettelijke termijn in hoger beroep te komen; elke nalatigheid op dit gebied moet als een beroepsfout beschouwd worden en kan in beginsel aanleiding geven tot de verplichting tot schadevergoeding.

De in opdracht van de pleitbezorger te laat door de deurwaarder gedane betekening van de akte van hoger beroep is aan deze niet toerekenbaar, wanneer hij niet kennis droeg van het verstrijken van de wettelijke termijn doordat de pleitbezorger hem niet medegedeeld had, dat het vonnis waarvan beroep reeds betekend was en de termijn van hoger beroep ten einde liep. Zelfs indien de deurwaarder de onder-richtingen van de pleitbezorger stipt opgevolgd had en gedagvaard voor de terechtzitting van 11 Mei, zoals de pleitbezorger het had gevraagd, had de betekening van de akte toch buiten de termijn van hoger beroep kunnen vallen, daar zij kon geschieden op 2 of 3 Mei en toch te laat.

De pleitbezorger heeft in beginsel schuld, doch is niet aansprakelijk, omdat de oorzaak van de schade in het onderhavig geval gelegen is in de schuldige handelwijze van de appellant zelf (zie nader het arrest).

Overigens zou appellant om recht te hebben op vergoeding van schade door zijn pleitbezorger moeten bewijzen, dat de rechter in hoger beroep van een andere opvatting dan de lagere rechter zou geweest zijn, welk bewijs nooit met zekerheid kan geleverd worden.

Belgische Staat (Ministerie van Landsverdediging)
t/ Mr X en Y.

Gezien de stukken, o.m. het vonnis, tussen partijen

op tegenspraak gewezen door de rechtbank van eerste aanleg te I. op 27 Juni 1945;

Overwegende dat het hoger beroep tijdig en regelmatig werd ingesteld;

Overwegende dat het bewezen is dat eerste geïntimeerde op 21 April 1949 van de appellerende Belgische Staat opdracht gekregen had hoger beroep aan te tekenen tegen een vonnis van de Vrederechter te I., gewezen op 21 Maart 1949 en er te dezer gelegenheid op gewezen werd, dat dit vonnis aan appelland betekend was op 31 Maart 1949; dat eerste geïntimeerde op 23 April 1949 een ontwerp van akte van hoger beroep aan tweede geïntimeerde heeft doen toekomen met verzoek het te betekenen met dagvaarding tegen de terechtzitting van 11 Mei daaropvolgend; dat tweede geïntimeerde deze betekening eerst uitgevoerd heeft op 4 Mei om te verschijnen op de terechtzitting van 18 Mei, zodat de rechter in hoger beroep bij vonnis van 22 Maart 1950 het hoger beroep niet ontvankelijk verklaard heeft;

Overwegende dat het tot de beroepsplichten van advocaten, pleitbezorgers en deurwaarders behoort in opdracht van de pleittende partij binnen de wettelijke termijn in hoger beroep te komen; dat elke nalatigheid op dit gebied als een beroepsfout moet beschouwd worden en in beginsel aanleiding geven kan tot schadevergoeding;

Overwegende dat de opdracht om in hoger beroep te komen door eerste geïntimeerde tijdig aan tweede geïntimeerde overgemaakt werd, maar door deze laatste te laat uitgevoerd; dat de schuld van deze te laat geschiede uitvoering nochtans aan tweede geïntimeerde niet toerekenbaar is, omdat hij geen kennis droeg van de geschonden verplichting; dat inderdaad eerste geïntimeerde hem niet medegedeeld had dat het vonnis waartegen hoger beroep reeds betekend was en de termijn van hoger beroep ten einde liep; dat zelfs indien tweede geïntimeerde de onderzichten van eerste geïntimeerde letterlijk had uitgevoerd en de partij gedagvaard voor de terechtzitting van 11 Mei, zoals eerste geïntimeerde het had verzocht, de betekening van deze akte toch buiten de termijn van hoger beroep had kunnen vallen, gezien zij kon geschieden op 2 of 3 Mei en toch te laat zijn; dat de eerste rechter derhalve oordeelkundig alleen in de nalatigheid van eerste geïntimeerde schuld gevonden heeft;

Overwegende dat niettemin de eerste rechter de vordering van appelland afgewezen heeft, omdat de enige oorzaak van de schade naar zijn mening gelegen is in de schuldige handelwijze van appelland zelf, die de door L. in gebruik gehouden gronden in openbare aanbesteding aan een ander toegewezen heeft, vooraleer de rechter over het geschil dienaangaande tussen L. en appelland vonnis gewezen had;

Overwegende dat appelland zich door deze voorbarige aanbesteding in de onmogelijkheid gesteld had de grond opnieuw aan L. terug te geven en diens gevolgde door de Vrederechter bij vonnis van 21 Maart 1949, nader verklaard op 19 November 1951, tot betaling van schadevergoeding veroordeeld werd; dat de schuldige onvoorzichtigheid van appelland onbetwistbaar de eerste oorzaak van deze veroordeling geweest is, terwijl de schuld van eerste geïntimeerde slechts oorzaak was van de onherroepelijkheid er van; dat deze onherroepelijkheid nooit in dezelfde mate voor appelland nadelig zou geweest zijn, had zijn schuld de veroordeling tot schadevergoeding niet reeds veroorzaakt;

Overwegende inderdaad dat zonder de schuld van appelland de Vrederechter hem alleen zou veroordeeld hebben om de grond verder in het bezit van L. te laten

met het gevolg, dat appelland het verschil tussen de hogere vergoeding, nu bij openbare aanbesteding verkregen, en de door L. betaalde vergoeding gedurende enkele jaren zou verloren hebben; dat zonder de oorspronkelijke schuld van appelland de schuld van eerste geïntimeerde slechts dit gering verlies onherroepelijk gemaakt zou hebben, maar dat appelland dit gering verlies niet geleden heeft, vermits de openbare aanbesteding doorging en behouden bleef; dat er daarentegen geen noodzakelijk verband bestaat tussen de vordering van de schade, waarop appelland zich beroept en de schuld van eerste geïntimeerde;

Overwegende dat zelfs indien men aanneemt dat het door schuld bestendigen van een schade, door de schuld van het slachtoffer zelf veroorzaakt, volstaat om deze schade in haar geheel te moeten vergoeden, dan nog appelland het bewijs zou moeten leveren, dat zonder de schuld van eerste geïntimeerde de schade noodzakelijk zou verdwenen zijn; dat, gesteld dat de Vrederechter zich in zijn vonnis van 21 Maart 1949 vergist heeft nopens de aard van de overeenkomst, tussen L. en appelland gesloten, deze laatste nooit met zekerheid kan bewijzen dat de rechter in hoger beroep niet in deze dwaling zou volhard hebben; dat men nooit met volstrekte zekerheid kan weten wat een ander zou gedaan hebben; dat indien de dwaling bij de Vrederechter mogelijk geweest is, zij ten minste ook mogelijk was bij de rechter in hoger beroep; dat het feit, dat de Vrederechter in een later vonnis tussen L. en appelland op zijn opvatting is teruggekomen, geenszins het tegendeel bewijst; dat uit deze beschouwingen andermaal blijkt dat het noodzakelijk verband ontbreekt tussen de uit de betaling van een vergoeding aan L. spruitende schade en de schuld van eerste geïntimeerde;

Overwegende nochtans dat het vaststaat dat door de schuld van eerste geïntimeerde het hoger beroep tegen het vonnis van 21 Maart 1949 niet ontvankelijk werd verklaard;

dat derhalve de vóór de rechtbank van eerste aanleg te I., rechtsprekend in hoger beroep, gemaakte kosten, alsmede dit van het vonnis van 22 Maart 1950 te zijnen laste dienen te worden gelegd;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op art. 24 van de wet van 15 Juni 1935,

Gehoord in zijn advies de heer Bonte, Substituut-procureur-generaal;

Alle andere meeromvattende besluiten als ongegrond verwerpend,

Ontvangt het hoger beroep; verklaart het gedeeltelijk gegrond; veroordeelt dienvolgens eerste geïntimeerde om aan appelland als schadevergoeding te betalen de gedingskosten, die de Belgische Staat zal hebben betaald ingevolge het vonnis van de rechtbank van eerste aanleg te I. dd. 22 Maart 1950;

Ontzegt het door appelland meer gevorderde als ongegrond;

Bevestigt het bestreden vonnis (enz.).

Vlaamse Juristen,

Abonneert U op het

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

BURGERLIJKE RECHTBANK TE KORTRIJK

26 September 1952.

Voorzitter : M. De Necker.
 Rechters : MM. Kerkhove en Dhanens.
 O. M. : M. Lachaert.

Nationaliteitskeuze en taalgebruik. — De inleidende akte van de Procureur des Konings moet op straffe van nietigheid worden gesteld in de taal van de gemeente, waar de optant zijn woonplaats heeft.

De beslissing van de Rechtbank over het verzoek om bewilliging van de nationaliteitskeuze is een vonnis van eigenlijke rechtspraak, daar het verzoek eventueel door de Procureur des Konings kan bestreden worden.

Wanneer de optant zijn woonplaats heeft in een Waalse gemeente (i.c. Moeskroen), gelegen binnen het rechtsgebied, waar krachtens art. 2 van de Wet van 15 Juni 1935 de procedure in het Nederlands dient te geschieden, moet de akte tot inleiding van het geding in het Frans worden gesteld en de procedure in deze taal worden voortgezet (art. 55 van voormelde wet van 15 Juni 1935).

De door de Procureur des Konings ingediende en in het Nederlands gestelde akte, waarbij de vordering voor de Rechtbank is aanhangig gemaakt, is derhalve nietig.

Lahssen

Gezien het hieraangehechte verzoekschrift ingediend door de Heer Procureur des Konings;

Gehoord de belanghebbende ter zitting van 9 Mei 1952 verklarend in het Frans in haar vraag te volharderen;

Gehoord het verslag van de Heer Voorzitter en de conclusie van de Heer R. Lachaert, Substituut-Procureur des Konings;

Overwegende dat verzoekster Lahssen Zaina, van Franse nationaliteit, geboren te Wasmes op 29 April 1932, van een Franse vader, nu overleden, en van een Belgische moeder die bij haar huwelijk de Belgische nationaliteit behouden heeft, sedert 9 September 1949 onafgebroken Moeskroen bewoont;

Overwegende dat zij ter zitting heeft verklaard het Vlaams totaal onkundig te zijn en de inleidende akte tot inwilliging in het Vlaams opgesteld niet te verstaan;

Dat zij haar aanvraag tot het bekomen der Belgische nationaliteit in het Frans heeft opgesteld en zij deze voor de Heer Dupont, Adjunkt-Politiecommissaris te Moeskroen in het Frans heeft bevestigd;

Dat de verklaring gedaan voor de Heer Procureur des Konings te Kortrijk door haar ook in het Frans werd afgelegd;

Overwegende dat Moeskroen een Franstalige gemeente is gelegen in en deel makende van het Arrondissement Kortrijk;

Dat de vraag zich dus stelt in welke taal de inwilliging van de verklaring moest worden vervolgd en de akte te dien einde opgesteld;

Overwegende dat krachtens art. 6 van de samengeschaalde wetten op de verwerving, het verlies en het herkrijgen van de nationaliteit, het kind in België

geboren, de staat van Belg door keuze kan verkrijgen mits naleving der voorwaarden opgelegd in art. 8;

Overwegende dat luidens art. 10 de rechtspleging de volgende is :

Optant of kiezer moet de verklaring van keuze doen in België of in de kolonie, bij het Parket der Rechtbank van eerste aanleg der plaats waar aangever zijn gewone verblijfplaats heeft en door de Procureur des Konings wordt akte opgemaakt van zijn verklaring.

De Procureur des Konings zorgt voor de bekendmaking;

Overwegende dat het de Procureur des Konings is die na het einde van het onderzoek, zorgt dat de zaak bij de rechtbank aanhangig gemaakt wordt (Novelles : Dr. Civ., T. I, bl. 66);

Dat de dagvaarding tot verschijning, alsook de betekening van de beslissing, gedaan worden langs bestuurlijke weg (Standaert : Nationalité Belge, bl. 103, Novelles Dr. Civ., T. I, bl. 66);

Het advies van de vrederechter nopens de vraag wordt ingewonnen.

De rechtbank van eerste aanleg in België of in de kolonie doet door een beslissing met redenen omkleed uitspraak over de inwilliging der nationaliteitskeuze na ingewonnen advies van de Heer Procureur des Konings en nadat belanghebbende werd gehoord of opgeroepen.

De beslissing wordt betekend aan de aangever door toedoen van de Procureur des Konings;

Binnen de vijftien dagen kunnen zich Procureur des Konings of belanghebbende, voorzien in hoger beroep, voor het Hof van Beroep, bij verzoekschrift;

Overwegende dat de Procureur des Konings verklaard niet vertegenwoordigt maar zijn wettelijke tegenspreker is (Standaert : Nationalité Belge, bl. 103; Novelles : Dr. Civ., bl. 66, Verbrek. 10 Febr. 1927; Pas. 1927, I, bl. 149; Beroep Brussel, 23 Nov. 1932; P.P. 1932, n° 381) die in zijn advies ter zitting de redenen aanhaalt voor of tegen de inwilliging van de vraag;

Overwegende dat de beslissing van de rechtbank betreffende de inwilliging van de verklaring van Nationaliteitskeuze een vonnis is (Novelles Dr. Civ. T. I, bl. 66; Standaert : Nationalité Belge, bl. 103); Parlem. handel. Kamer van Volksvertegenwoordigers, 15 Juni 1921; bl. 1632; Beroep Brussel, 8 Juli 1924, B. J. 1924, bl. 626; Beroep Luik, 29 Jan. 1926; B. J. 1926, bl. 115), en wel een vonnis op een rechtspleging van betwiste zaken, daar de vordering tot inwilliging van de verklaring gebeurlijk kan bestreden worden door de Procureur des Konings;

Overwegende dat de artikelen 55 tot 59 van de Wet van 15 Juni 1935 afwijken van het beginsel, dat de streektaal de gerechtstaal is (Hayoit de Termicourt, beschouwingen over de wet van 15 Juni 1935; Rechtsk. Weekblad, 1935, bl. 67) in die zin dat de streektaal van het rechterlijk Arrondissement niet de gerechtstaal is voor de rechtsonderhorigen van die gemeenten in dit rechtsgebied waarvan het taalregime verschillend is van dat van het arrondissement;

Overwegende inderdaad dat de wetgever gewild heeft dat de rechtsonderhorigen, woonachtig in een Vlaamse gemeente gelegen binnen het gebied van een rechtsmacht waar krachtens de algemene begrippen der wet de rechtspleging in het Frans moest worden gevoerd en wederkerig, niet zouden beroofd zijn der waarborgen en rechten welke hen, op taalgebied, zouden worden erkend voor een rechtsmacht van hun taalregime;

Dat in die gevallen de wetgever het principe der plaatselijkheid beschouwt in verband met de woonplaats van die rechtsonderhorigen (Van Hoorebeke: *Les langues en justice*, bl. 108);

Overwegende dat krachtens art. 55, wanneer de verweerder woonachtig is in een Waalse gemeente gelegen binnen het gebied van een rechtsmacht waar krachtens art. 2 de rechtspleging in het Nederlands moet gevoerd worden, de akte tot inleiding van het geding in het Frans wordt gesteld en de rechtspleging voortgezet in deze taal;

Overwegende dat zaken van nationaliteitskeuze bij de rechtbank aanhangig gemaakt worden door een akte van de Procureur des Konings; dat verklaard opgeroepen wordt door de Procureur des Konings om te horen beslissen over de vraag;

Dat met het oog op de bedoeling van de wetgever het woord « verweerder » in een brede zin moet worden aangenomen en niet beperkt wordt tot diegene door een deurwaardersexploot voor de rechtbank geroepen, maar ontegensprekelijk ook moet worden toegepast op diegene, op bestuurlijke wijze, ter benaerstiging door de Procureur des Konings voor de Rechtbank geroepen;

Overwegende dat Moeskroen een Waalse gemeente is binnen het gebied van het rechterlijk arrondissement Kortrijk;

Dat derhalve, wanneer een rechtsonderhorige wonende in deze gemeente, ter benaerstiging van de Procureur des Konings geroepen wordt voor de rechtbank van eerste aanleg van Kortrijk om te horen beslissen aangaande de inwilliging van zijn verklaring van nationaliteitskeuze, de inleidende akte waarbij de rechtbank van de zaak kennis krijgt, in het Frans moet worden opgesteld en de verdere rechtspleging in het Frans moet worden voortgezet;

Overwegende, dat de akte waarbij, ter benaerstiging van de Procureur des Konings, de rechtbank in kennis werd gesteld van de vordering tot inwilliging der verklaring gedaan door Lahssen Zaina, geboren te Wasmes, dd. 29 April 1930, wonende te Moeskroen, dochter van Lahssen Ben Ahmed ben Arbia en van Beernaert Zoé Marie, in het Nederlands werd opgesteld;

Dat deze zaak dus nietig is;

Dat echter de voorafgaande rechtspleging blijft bestaan;

Om deze redenen:

De Rechtbank alle verdere besluiten verwerpende; Verklaart ambtshalve nietig de akte dd. 18 Januari 1952, waarbij de vordering tot inwilliging der verklaring van nationaliteitskeuze van Lahssen Zaina werd ingeleid;

Kosten ten laste van de Staat.

Vlaamse Juristen,

abonneert U

op het

“Rechtskundig Weekblad”

BURGERLIJKE RECHTBANK TE OUDENAARDE

28 Januari 1953.

Voorzitter: M. Janssens de Varebeke.

Rechters: MM. Van de Velde en De Wulf.

O. M.: M. Tillekaerts.

Advocaten: Mrs de Riemaecker en Thienpont.

Gehuwde vrouw. — Weigering van de man om zijn vrouw te machtigen tot het aangaan van een akte. — Toelating van de Voorzitter der Rechtbank ver-eist om de man te mogen dagvaarden. — Betekenis van artikel 861 Rv.

Artikel 219 B. W. en artikel 861 Rv. mogen niet aldus worden gelezen, dat artikel 219 B. W. het geval zou regelen, dat de man zijn echtgenote weigert te machtigen een rechtshandeling te verrichten, terwijl artikel 861 Rv. alleen de weigering van de man zou betreffen om zijn vrouw te machtigen om in rechte te verschijnen. De woorden « om haar rechten te vervolgen » (à la poursuite de ses droits) mogen niet worden uitgelegd als betekende « om in rechte te verschijnen ».

De vrouw, aan wie haar man na sommatie heeft geweigerd zijn machtiging te verlenen om een akte aan te gaan, moet derhalve eerst een verzoekschrift indienen bij de Voorzitter van de Rechtbank ten einde toelating te verkrijgen om haar man te dagvaarden om in raadkamer te verschijnen tot uiteenzetting van de redenen van zijn weigering.

Indien de vrouw haar man raauwelijks heeft doen dagvaarden zonder daartoe eerst de toelating van de Voorzitter te hebben gekregen, moet haar vordering niet ontvankelijk worden verklaard.

De Clerck t/ Stevens.

Overwegende dat de vordering, ingeleid bij exploot van sommatie en dagvaarding van 15 October 1952, ertoe strekt door verweerder de redenen te doen opgeven van zijn weigering zijn echtgenote te machtigen en eiseres zich nadien de gevraagde machtiging door de rechtbank te horen verlenen;

Overwegende dat verweerder opwerpt dat bij gebreke van naleving van de bij artikel 861 Rv. voorgeschreven vormen, welke van openbare orde zijn, de vordering niet-ontvankelijk is;

Overwegende dat eiseres inderdaad de heer Voorzitter niet om een voorafgaande toelating verzocht heeft om haar echtgenoot te mogen dagvaarden;

Overwegende dat eiseres zich ten onrecht beroept op het onderscheid, dat een deel van de rechtsleer maakt tussen artikel 219 B. W., waarbij de procedure zou geregeld zijn om de machtiging te bekomen om een akte te verlijden, en artikel 861 Rv., dat slechts de procedure zou regelen om een vrouw te machtigen om in rechte te verschijnen;

Overwegende dat dit onderscheid het gevolg is van een te enge en te formele interpretatie van de tekst van artikel 861 Rv. (De Page, I, 746, blz. 826, en noot 1; Garsonnet et César, Brux., T. VII, 156, Antwerpen, 12 Mei 1951, Rechtsk. Weekblad 1951-1952, blz. 86);

Dat de bewoordingen « om haar rechten te vervolgen » (à la poursuite de ses droits) ten onrechte geïnterpreteerd worden als betekende: « om in rechte te verschijnen »;

dat, moest dit de bedoeling van de wetgever zijn, hij het duidelijk zou gezegd hebben;

Om deze redenen,

De Rechtbank,
Gehoord de heer Tillekaerts, substituut Procureur
des Konings, in zijn advies;
rechtdoende op tegenspraak:
Verklaart de vordering van eiseres niet ontvanke-
lijk, wijst ze af en veroordeelt eiseres tot de kosten.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUGGE

2e Kamer B. — 31 Januari 1953.

Voorzitter : M. L. B. Vanden Bussche.
Rechters : MM. Robert Claeys en L. De Nijs.
Advocaten : Mrs Vandebroele en Blankaert.

Handelshuur. — Om uit te maken of een bepaalde huurovereenkomst valt onder de wet van 30 April 1951 is beslissend de bedoeling van partijen bij het sluiten der overeenkomst. — Opzegging door gehuwde vrouw zonder machtiging van haar echtgenoot. — De op het ontbreken van de machtiging gegronde nietigheid mag alleen door de in artikel 225 B.W. genoemde personen worden ingeroepen. — Schadevergoeding wegens het zonder recht in gebruik houden van het gehuurde na afloop van de huur. — Niet beperkt tot het bedrag van de huurprijs.

Om uit te maken of een bepaalde huurovereenkomst al dan niet valt onder toepassing van de wet van 30 April 1951 is de bedoeling van partijen bij het sluiten der overeenkomst beslissend. Nagegaan moet worden welke bestemming partijen aan het gehuurde hebben willen geven. De objectieve aard van het gehuurde goed is niet beslissend.

In het onderhavige geval had de huurder (brouwer) bij het aangaan der huurovereenkomst de bedoeling in het gehuurde een afzetmogelijkheid te vinden voor de producten van zijn brouwerij of voor de artikelen van zijn groothandel in bier; de verhuurder kende die bedoeling en stemde daarmee in.

Het feit, dat de huurder het gehuurde goed heeft voortverhuurd aan een derde, die aldaar de van hem betrokken bieren in het klein verkoopt, is niet ter zake dienende, daar het een zaak tussen derden is.

Daar in het onderhavige geval de huurder (brouwer) niet zelf de dranken slijt noch zulks voor zijn rekening laat doen door een door hem aangestelde persoon, vindt de wet van 30 April 1951 geen toepassing. Deze wet zou slechts van toepassing zijn, indien de brouwer zelf eigenaar ware van de kleinhandelszaak.

Opzegging ondertekend door twee gehuwde vrouwen zonder machtiging van hun echtgenoten. Krachtens artikel 225 B. W. kan de nietigheid, welke haar grond vindt in het ontbreken van de machtiging door de echtgenoot, alleen worden ingeroepen door de vrouw, haar man of zijn erfgenamen, doch niet door een ander, aan wie opzegging is gedaan. Artikel 225 B. W. is niet alleen op verbintenis-scheppende overeenkomsten, doch op alle rechts-handelingen van toepassing.

De schadevergoeding wegens het blijven gebruik maken van het gehuurde na afloop der huur is niet beperkt tot het bedrag van de huurprijs, eerst en vooral niet omdat de huurprijzen beperkt zijn door een wet van openbare orde, welke bepaling zeker

niet mag uitgebreid worden tot de schadevergoeding wegens het zonder recht in gebruik houden. Daarenboven moet niet alleen het stoffelijk verlies vergoed worden, dat de eigenaar heeft geleden doordat hij het goed niet aan een ander heeft kunnen verhuren of het café niet zelf heeft kunnen exploiteren, maar ook de morele schade, die door de handelwijze van de huurder ontstaan is.

Feys t/ Ryckx.

Overwegende dat het hoger beroep tijdig en in geldige vorm werd ingesteld en dus ontvankelijk is;

Overwegende dat beroeper, brouwer van beroep, een deel van een onroerend goed, gelegen aan de Visserkaai 33, te Oostende, in huur heeft van geïntimeerde tegen 12.000 frank per jaar en dat goed als drank-slijterij voortverhuurd aan een derde, de genaamde Vervae;

dat beroeper huurhernieuwing heeft gevraagd, doch deze door geïntimeerde afgewezen werd, dat overigens reeds vroeger tegen 1 Mei 1952 opzegging gedaan is;

dat geïntimeerde in hoofdorde volhoudt dat de wet van 30 April 1951 op het geval niet toepasselijk is met het gevolg dat :

1° zijn opzegging, ofschoon vóór die wet gedaan en niet door dagvaarding gevolgd, geldig blijft en van waarde dient verklaard te worden;

2° geen huurhernieuwing kan worden toegestaan;

3° geen uitwinningsvergoeding verschuldigd is;

dat dus allereerst dient te worden onderzocht of de wet van 30 April 1951 in deze zaak toepassing vindt;

Overwegende dat het erom gaat de aard van een overeenkomst te bepalen, dat alleen dus de bedoeling van de partijen bij het sluiten der overeenkomst beslissend is;

Overwegende dat naast het traditioneel onderscheid, dat in de huurovereenkomsten van goederen te maken was tussen landpachten en huur van huizen, de jongere wetgeving een verder onderscheid maakt onder de huurovereenkomsten;

dat zij namelijk een nauwkeurig bepaalde soort huurovereenkomsten aan bijzondere regelen onderworpen heeft en wel namelijk die huurovereenkomsten, die onroerende goederen als voorwerp hebben « in hoofdzaak bestemd tot het drijven van kleinhandel, of tot de bedrijvigheid van een ambachtsman die rechtstreeks met het publiek handelt » (artikel 1 der wet);

dat dus de bedoeling van partijen bij het sluiten van het contract nopens de bestemming, die zij aan het goed hebben gegeven, alleen bepalend is voor de toepasselijkheid van de wet van 30 April 1951;

dat het past deze grondbeginselen in herinnering te brengen, waar beroeper, in strijd ermee beweert dat de wet « wel klaar en duidelijk alleen spreekt... van de hoedanigheid... van het verhuurde goed zelf »;

dat, evenmin als de verhuring van een weide met de bedoeling ze als sportterrein te gebruiken een pacht zou zijn, de verhuring van een winkel met de bedoeling er een groothandel in te drijven of uit te breiden, een « handelshuurovereenkomst » zou uitmaken in de zin der wet van 30 April 1951;

Overwegende dat in het onderhavige geval de bedoeling van de partijen bij het samentreffen van hun beider wil tot bedoelde overeenkomst aan geen twijfel onderhevig is;

dat de huurder, huidige appellant, namelijk de bedoeling had in het gehuurde een afzetmogelijkheid te vinden voor zijn brouwnijverheid of zijn groothandel in bier; dat de eigenaar, thans geïntimeerde, die bedoeling kende en ermee instemde;

Overwegende dat de huidige huurder wel is waar het gehuurde goed heeft voortverhuurd aan een derde, die aldaar de van hem betrokken bieren in het klein verkoopt;

dat dit feit echter bij het onderzoek van de gevolgen van de litigieuze overeenkomst zonder belang is als zijnde een res inter alios acta;

dat de lege ferenda had kunnen onderzocht worden of de wet geen onderscheid had behoeven te maken tussen de gevallen, waar al dan niet als gevolg aan de bedoelde uitbreiding van een groothandel, ook een kleinhandelaar onrechtstreeks uit de overeenkomst voordeel trok; dat echter bij de interpretatie van de bestaande wet alle beschouwingen over wenselijkheden op dat gebied zonder waarde zijn;

Overwegende dat dus, waar de brouwer niet zelf de dranken slijt of dit door een door hem aangestelde persoon voor zijn rekening laat doen, de wet geen toepassing kan vinden;

dat men in die zin volkomen terecht heeft gezegd dat de wet alleen toepasselijk was waar de brouwer zelf eigenaar was van de kleinhandelszaak;

Overwegende dat daaruit volgt dat er van huurverlenging of eventuele uitwinningvergoeding geen sprake is en de opzegging niet ongeldig is ingevolge het eerste lid van artikel 34 van dezelfde wet;

Overwegende dat beroeper vruchteloos aanbiedt te bewijzen dat hij, na het koffiehuis gehuurd te hebben en vooraleer het aan de derde te verhuren, het helemaal in orde gebracht heeft met het oog op zijn kleinhandelsbestemming;

dat dit feit immers zonder enig belang is bij de bepaling van de bestemming van het goed zoals die tussen partijen bij het afsluiten van de litigieuze huurovereenkomst werd voorzien en anderzijds ook geenszins bewijzen zou dat de beroeper zelf de kleinhandelszaak bezit en zelf drijft;

dat de beroeper overigens zelfs niet beweert dat de genaamde Vervaeke voor zijn rekening zou werken;

Overwegende dat beroeper opwerpt dat de opzegging ondertekend is door twee gehuwde vrouwen, die samen eigenaressen zijn, doch zonder dat hun echtgenoot hen tot die opzegging gemachtigd had;

dat artikel 225 van het Burgerlijk Wetboek hem echter het recht ontzegt die nietigheid in te roepen;

dat hij wel ten onrechte schijnt aan te nemen, dat de bepaling van dit artikel slechts op contractuele verbintenissen door gehuwde vrouwen aangegaan zou toepasselijk zijn;

dat juist integendeel de onbekwaamheid van de gehuwde vrouw, welke ook de rechtshandelingen mogen wezen waar het om gaat, steeds relatief is en de bepaling van artikel 225 juist uit die relativiteit voortspuit;

Overwegende dat beroeper beweert dat de door de eerste rechter toegekende schadevergoeding wegens het blijven gebruiken van het gehuurde na afloop van de huurovereenkomst overdreven is en zou dienen teruggebracht te worden tot het bedrag van de huurprijs;

dat dit allereerst al onwaar is, omdat de huurprijzen beperkt zijn door een wet van openbare orde, waarvan de beweegredenen zeker niet tot de schadevergoeding wegens onwettig gebruik kunnen uitgebreid worden en die zeker niet analogisch tot dat geval kan uitgebreid worden;

dat daarenboven niet alleen het materieel verlies van de gelden, die een nieuwe verhuring of een eigen exploitatie hadden kunnen opleveren dient vergoed te

worden, doch ook de morele schade die door de handelwijze van de huurder ontstaan is;

dat aldus de door de eerste rechter toegestane vergoeding billijk en gegrond voorkomt;

Overwegende dat de verdere conclusies, die steunen op de toepasselijkheid van de wet van 30 April 1952 niet nader dienen behandeld te worden;

dat het beroepen vonnis dan ook in zijn geheel dient te worden bevestigd;

Om deze redenen,

De Rechtbank,

Wijzende op tegenspraak en in hoger beroep,

Aanvaardt het beroep, doch verklaart het ongegrond;

Wijst het aangeboden bewijs af als niet beslissend;

Wijst het hoger beroep af en bevestigt het beroepen vonnis in al zijn beschikkingen, ook wat de kosten van eerste aanleg betreft;

Verwijst beroeper tot de kosten van hoger beroep.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE BRUSSEL

2e Kamer. — 26 December 1952.

Voorzitter : M. De Decker.

Referendaris : M. Vercammen.

Advocaten : Mrs Ch. Mahieu en Lyna, loco Van Alsenoy.

Koop en verkoop. — Door koper ingetrokken bestelling. Naderhand aanvaarding door de verkoper niet meer mogelijk. — Geen wilsovereenstemming.

De bestelling door een koper dient slechts als een eenzijdige wilsuiking te worden beschouwd, die kan worden ingetrokken zolang zij door de verkoper niet aanvaard is. Na intrekking van de bestelling door de koper kan de verkoper ze niet meer aanvaarden. Er is dan geen wilsovereenstemming tussen partijen en dus geen koopovereenkomst tot stand gekomen.

Burma t/ N.V. Etablissement N. F. Thissen.

Aangezien de vordering, bij het vermeld exploit ingeleid, twee onderdelen bevat; dat zij inderdaad tot de betaling strekt : 1) ener som van 1.414,10 frank, zijnde het bedrag van een factuur dd. 16 Januari 1952 betreffende 457 adresplaten en verschillende stempelingen, 2) ener som van 9.614,— frank wegens beweerd aankoop van twee meubels « Bradma », bestemd tot de klassering van adresplaten;

Aangezien eiseres bij genomen besluiten haar eis verklaart te verminderen tot de som van 9.614,— frank, welke het voorwerp uitmaakt van het tweede onderdeel van de vordering;

Aangezien verweerster aanvoert dat de aankoop uitdrukkelijk onderworpen was aan de goedkeuring en aan de aanvaarding van de bestelling en zij reeds deze bestelling regelmatig vernietigd had, vooraleer zij door eiseres werd aanvaard; dat verweerster daaruit afleidt dat er geen verkoopcontract tussen partijen tot stand is kunnen komen en dat aldus eiseres ten onrechte op de betaling van de vermelde meubels « Bradma » aanspraak maakt;

Dat is deze voorwaarden verweerster de gegrondheid van de eis ten stelligste betwist;

Aangezien verweerster terecht opmerkt dat er van

een verkoopcontract geen sprake kan zijn, zolang er geen wilsovereenstemming of akkoord tussen partijen tot stand is gekomen;

Aangezien anderzijds het ondertekenen van een bestelbon door een koper slechts als een eenzijdige wilsuiting dient te worden beschouwd, welke steeds kan worden ingetrokken, zolang de bestelling door de verkoper niet aanvaard is;

Aangezien naar aanleiding dezer beginselen de bestelbon in onderhavig geval de uitdrukkelijke vermelding bevat, dat de vertegenwoordigers van eiseres deze laatste niet kunnen verbinden en dat de bestelling slechts geldig wordt na goedkeuring door het beheer van eiseres;

Dat de bestelbon op 10 November 1951 door verweerster ondertekend werd;

Dat aldus vaststaat dat er op dit ogenblik nog geen verbintenis tussen partijen tot stand gekomen was;

Aangezien eveneens vaststaat dat verweerster op 28 November 1951 de bestelling schriftelijk en uitdrukkelijk vernietigde;

Aangezien door eiseres tevergeefs wordt aangevoerd, dat zij aan verweerster de factuur op 4 December deed geworden en de meubels « Bradma » op 7 December leverde;

Aangezien weliswaar bij gebreke van een uitdrukkelijke aanvaarding van de bestelling uit het verzenden van de factuur en het leveren van de meubels zou kunnen worden afgeleid, dat de verkoper op stilzwijgende wijze tot de goedkeuring van de bestelling overging;

Dat nochtans in onderhavig geval de omstandigheden, die op een dergelijke goedkeuring wijzen kunnen, te weten het verzenden van de factuur en de levering der bedoelde meubels, eerst plaats grepen nadat verweerster de bestelling reeds vernietigd had;

Dat inderdaad vaststaat dat de factuur op 4 December werd opgemaakt en de meubels op 7 December geleverd werden, zulks terwijl de bestelling reeds op 28 November vernietigd werd;

Aangezien dus bewezen is dat verweerster door het vernietigen van de bestelling haar eenzijdige wilsuiting regelmatig introk vooraleer de bestelling werd aanvaard en vooraleer verweerster van de goedkeuring der bestelling kennis kreeg;

Dat er aldus noch op 4 December noch op 7 December een wilsovereenstemming en daardoor ook geen verkoopsovereenkomst tot stand is kunnen komen, daar verweerster reeds op 28 November de eenzijdige bestelling door een nieuwe eenzijdige en regelmatige wilsuiting vernietigde.

Aangezien in deze voorwaarden eiseres niet gegrond is aanspraak te maken op de betaling van de prijs van meubels waarvan de verkoop, bij gebrek aan overeenstemming, tussen partijen nooit tot stand kwam;

Dat dienvolgens de vordering van eiseres ongegrond is;

Om deze redenen,

De Rechtbank,

Alle andere of strijdige besluiten verwerpende :

Verleent akte aan eiseres, dat zij het bedrag van hare vordering vermindert tot de som van 9.614 frank; Verklaart de eis ongegrond;

Wijst eiseres haar eis af en veroordeelt eiseres tot de kosten.

VREDEGERECHT TE ANTWERPEN

2e Kanton. — 10 Juli 1952.

Rechter : M. Jans.

Advocaten : Mrs Van Dessel en Dinet.

Wegenverkeer. — Aanvaarding ener door het O.M. voorgestelde schikking is geen bekentenis. — Beperkte strekking van het recht van voorrang.

De aanvaarding door de verdachte van een door het Openbare Ministerie voorgestelde schikking heeft ten doel de strafvervolgung te voorkomen zonder dat beslist wordt over de grond der wederzijds aangevoerde middelen. Zij levert geen bekentenis op.

Het hebben van een recht van voorrang ontslaat de weggebruiker niet van de verplichting de vereiste voorzichtigheid in acht te nemen.

N. V. Welvaart t/ Geeraerts.

Overwegende dat op 17 December 1951, rond 7,55 u., toen de seinlichten nog niet werkten, te Antwerpen op het kruispunt van de Italiëlei en de Kipdorpbrug een aanrijding plaats greep tussen een autovrachtwagen, toebehorende aan aanlegster en bestuurd door haar ondergeschikte van Gossum, en een tramrijtuig, bestuurd door verweerder;

Overwegende dat uit het strafrechtelijk onderzoek betreffende de feiten gebleken is, dat deze zich voorgedaan hebben in de volgende omstandigheden :

De vrachtwagen van aanlegster reed op de middenrijweg van de Italiëlei voornoemd kruispunt over met een aangesloten rij auto's in de richting Noord naar Zuid. Toen hij reeds over het middenpunt van het kruispunt was, werd hij aan de linker achterkant aangereden door een tramrijtuig van lijn 16, bestuurd door verweerder, die het kruispunt over reed in de richting Franklin Rooseveltplein - Kipdorpbrug;

Overwegende dat verweerder aanvoert dat aanlegster de fout van haar ondergeschikte bekend heeft, doordat zij de door het Openbare Ministerie voorgestelde minnelijke schikking aanvaard heeft en de voorgestelde boete betaald heeft;

Overwegende dat een minnelijke schikking uiteraard getroffen wordt om een einde te stellen aan een geding zonder dat over de grond van de wederzijdse ingeroepen middelen beslist worde;

Overwegende dat zij geen bekentenis oplevert;

Overwegende dat niet betwist wordt, dat verweerder de voorrang had ten opzichte van aanlegster;

Overwegende dat zulks hem niet ontsloeg van zijn plicht de normale regelen der voorzichtigheid te eerbiedigen;

Overwegende dat hij bekend heeft vooraleer het kruispunt over te steken stil gestaan te hebben om een tramrijtuig van de Buurtspoorwegen door te laten;

Overwegende dat hij aldus bij de bestuurder van de vrachtwagen de indruk heeft moeten wekken dat hij ruim tijd genoeg had om zonder gevaar het kruispunt te kruisen;

Overwegende dat het feit, dat de wagen van aanlegster geheel aan de achterkant aangereden werd, bewijst dat zulks het geval niet zou geweest zijn zonder de onvoorzichtigheid van verweerder;

Overwegende dat deze trouwens bekend heeft, dat hij het verkeer van links in het oog had en bijgevolg

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

onachtzaam geweest is op het verkeer van rechts, dat hij ging kruisen;

Overwegende dat uit bovenstaande beschouwingen voortvloeit dat de aanrijding toe te schrijven is aan een fout van verweerder;

Overwegende dat het bedrag der schade niet betwist wordt;

.....

BIBLIOGRAPHIE

Nederlandse Wetboeken en aanverwante wetten, samengesteld onder leiding van Mr Dr H. F. A. Völlmar medewerking van A. Vermaas - Deventer. N.V. Uitgeverij A. E. Kluwer.

Terwijl voor iedere rechtsbeoefenaar de noodzaak bestaat de gezamenlijke wetboeken en aanverwante wetten in zijn bezit te hebben, zijn de regelmatig optredende wetsveranderingen oorzaak, dat deze boeken al spoedig na aanschaffing niet meer betrouwbaar zijn. Men staat dus periodiek voor de verplichting zijn gehele wetboeken- en wettenverzameling te vernieuwen. Deze vernieuwingen echter brengen mede, dat men regelmatig overbodige aanschaffingen doet (en ook te betalen heeft), daar de nieuwe drukken slechts in onderdelen verschillen van de oude.

De uitgeverij Kluwer te Deventer heeft gemeend voor Nederland dit vraagstuk te kunnen oplossen door een losbladige dundrukuitgave, die de mogelijkheid biedt, om zo dikwijls wijzigingen in de desbetreffende wetgeving zijn tot stand gekomen, door vervangende of aanvullende bladzijden de tekst van een en ander geheel bij te houden. Deze uitgeverij is o.a. gunstig bekend door haar sedert jaren reeds verschijnende losbladige wetboeken en wetscommentaren, vooral op het gebied van de fiscale en sociale wetgeving. Het in dit blad vroeger aangekondigde werk: «Modellen voor de Rechtspraktijk», is ook volgens het losbladig systeem uitgegeven.

De eerste aflevering van de «Nederlandse Wetboeken en aanverwante wetten» ligt thans voor ons. Daarin zijn opgenomen het Burgerlijk Wetboek, het Wetboek van Koophandel en de faillissementswet. De Grondwet, de wet rechterlijke organisatie, het wetboek van burgerlijke rechtsvordering, het wetboek van strafrecht en van strafvordering en andere wetten zullen spoedig volgen. De kunstlederen band die uiterlijk niet verschilt van een normaal gebonden boek, bevat een gemakkelijk hanteerbaar mechanisme, door middel waarvan wijzigingen en aanvullingen op een eenvoudige wijze kunnen worden aangebracht. Voor de inhoud is bijbeldrukpapier gebruikt, terwijl voor de overzichtelijkheid tabbladen zijn tussengevoegd en aan het hoofd van iedere bladzijde de opgave te vinden is van hetgeen daarop is afgedrukt.

In het voorbericht delen de samenstellers, Mr Dr. H. F. A. Völlmar, en A. Vermaas, bibliothecaris van het ministerie van Justitie, o.a. mede:

«Een moeilijkheid bij de samenstelling van de uitgave was de keuze van de aanverwante wetten. De vastgestelde grenzen van de omvang moesten hierbij in acht worden genomen, doch binnen dat kader is gestreefd naar een zo groot mogelijke volledigheid. Mocht in de loop der tijden blijken, dat de inhoud naar het oordeel van de gebruikers niet volledig genoeg is, dan zal aanvulling in overweging worden genomen, waartoe alweer de losbladige vorm de mogelijkheid biedt.

Bij de bewerking is uiteraard aansluiting gezocht bij

de authentieke tekst van de wetboeken, besluiten en wetten, terwijl ook de spelling is gevolgd, waarin de teksten laatstelijk werden afgekondigd. Niet authentiek is de nummering van de alinea's, welke evenwel werd aangebracht teneinde het raadplegen en het citeren te vergemakkelijken.

Voor het overige is door de indeling van de stof, de kopregels, enz., gestreefd naar een zo overzichtelijk mogelijk geheel, hetgeen gecompleteerd is door een het gehele werk beslaand trefwoordenregister, terwijl verder ook het opnemen van hulpmiddelen, zoals registers van termijnen, tabellen van verdragen en de landen waarvoor deze gelden enz. in overweging zal worden genomen. Deze aanvullingen dan t.z.t. in het werk worden opgenomen op de daarvoor aan te geven plaatsen.»

Voor raadpleging van het Nederlandse recht is deze uitgave bijzonder geschikt, daar zij door het gevolgde systeem steeds up to date blijft en de samenstelling onder de verschillende artikelen telkens o.a. verwijzen naar de overeenstemmende wetsbepalingen van de Code Civil, de Code de Commerce e.a.

De prijs van het complete boek bedraagt fl. 34,50, terwijl de supplementen berekend worden tegen een prijs van 3 ct per blz.

B.

BALIELEVEN

VERBOND DER BELGISCHE ADVOCATEN

Het Verbond zond aan zijn leden de volgende omzendbrief:

Waarde Confrater,

Wij brengen U in herinnering dat de aanstaande algemene vergadering van het Verbond zal gehouden worden te Tongeren op Zaterdag 28 Maart om 14,30 u. in het gerechtsgebouw.

Op de dagorde staan de twee hiernavolgende belangrijke punten:

1) De vereenvoudiging van de procedure en de vermindering van zekere gerechtskosten.

Verslag door Mr Roger Van Roye der Balie van Brussel.

2) Bespreking van het wetsontwerp betreffende de uitoefening van het beroep van advocaat.

(De tekst van het ontwerp is U toegezonden geworden om U toe te laten er kennis van te nemen en uw opmerkingen te formuleren.)

Verslag door Mr Van Leynseele, Stafhouder van de Orde der Advocaten bij het Hof van Verbreking.

Deze beide vraagstukken zijn essentieel voor de toekomst van ons beroep. Wij rekenen dan ook, op de aanwezigheid van een zeer groot aantal confraters.

De heer du Bus de Warnaffe, Minister van Justitie, en de heer Roppe, Gouverneur der Provincie Limburg, oud-advocaat van de Balie van Tongeren, zullen de vergadering bijwonen.

* * *

In de loop van de morgen zal een bezoek gebracht worden aan de monumenten en oudheidkundige eigenaardigheden der stad Tongeren, onder leiding van de heer Frère, kinderrechtser en geleerd archeoloog. Samenkomst te 10 uur in het gerechtsgebouw.

Na de algemene vergadering zullen de deelnemers ontvangen worden door de gemeente-overheid en zal een thee worden aangeboden door de Balie van Tongeren.

U zult als bijlage de tekst van de voortreffelijke mededeling vinden welke op de vergadering te Nijvel

gedaan werd door de heer Stafhouder Gobbe, betreffende het onderwerp: De verhouding tussen de Balie en de Nijverheid. Dit verslag zal op een volgende zitting besproken worden.

Aanvaard, waarde Confrater, de uitdrukking onzer zer verkleefde gevoelens.

Secretaris Generaal.
Emm. Thiebauld,

Voorzitter.
Theo Collignon,

MEDEDELINGEN

OVER EEN OP TE RICHTEN BENELUX-HOF VOOR ZAKEN VAN INTERNATIONAAL PRIVAATRECHT EN ANDERE DAARMEDE SAMENHANGENDE ONDERWERPEN

In het voorlopig verslag betreffende hoofdstuk IV (Justitie) der Nederlandse Rijksbegroting voor 1953 werd in verband met een op te richten Benelux-hof en de eenmaking van het recht der Benelux-landen het volgende opgemerkt:

« Vele leden herinnerden er aan, dat reeds herhaaldelijk is aangedrongen op de oprichting van een Benelux-hof voor zaken van internationaal privaatrecht, opdat de eenvormige wet op dit gebied ook in de toepassing eenvormig blijve. Dit onderwerp zal bij de behandeling van het wetsontwerp tot goedkeuring van deze eenvormige wet (2329) zeker opnieuw ter sprake komen; men zag de Memorie van Antwoord hieromtrent met belangstelling tegemoet. Het vraagstuk is echter ook van belang voor andere gebieden van het recht, waarop eenvormige wetten tot stand mochten komen.

Deze en andere leden zouden gaarne vernemen hoe het thans staat met het onderzoek van de Benelux-studiecommissie tot eenmaking van het recht naar de onderwerpen, welke in de Memorie van Antwoord betreffende hoofdstuk IV der Rijksbegroting voor 1952 genoemd werden. Daar werd medegedeeld, dat de commissie nog een jaar nodig zou hebben voor de samenstelling van een ontwerp met toelichting betreffende de verplichte verzekering van eigenaren en bestuurders van motorrijtuigen. Is dit ontwerp wellicht inmiddels gereedgekomen? Verder werd daar gezegd, dat de instelling van een orgaan, dat tot taak heeft de eenvormige uitlegging te waarborgen van Benelux-verdragen en gemeenschappelijke wetten (dus een Benelux-hof), door een subcommissie in studie was genomen. Heeft deze studie reeds tot, zij het voorlopige, conclusies geleid? Voorts werd toen medegedeeld, dat de commissie vrijwel gereed was gekomen met twee onderwerpen, welke tot het terrein van het strafrecht behoren, nl. uitlevering en bedrogsdelicten, en dat zij zich eveneens bezighield met vraagstukken, samenhangende met de werking van de strafwet naar de plaats. Kan de Minister ook omtrent deze drie onderwerpen iets naders mededelen?

Deze leden wezen er voorts op, dat blijkens de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer over de Justitiebegroting voor 1951 ook over verschillende andere onderwerpen reeds een preliminaire gedachtenwisseling in Benelux-verband plaats gevonden heeft, nl. over de herziening van het executieverdrag tussen Nederland en België, de rechten op luchtvaartuigen, de volmacht, de trustovereenkomst en enkele onderwerpen uit het eerste boek van het B. W. Bestaat er kans, dat binnen afzienbare tijd een eenvormige regeling betreffende deze onderwerpen tot stand kan wor-

den gebracht? De hier aan het woord zijnde leden zouden het op prijs stellen, indien overwogen werd aan deze lijst nog toe te voegen een uniforme procedure bij verkeersdelicten. Dit onderwerp zou wellicht in verband gebracht kunnen worden met de regeling van de wettelijke aansprakelijkheidsverzekering.»

De Minister van Justitie, M. L. A. Donker, antwoordde hierop:

« Vele leden hebben er aan herinnerd, dat reeds herhaaldelijk is aangedrongen op de oprichting van een Benelux-hof voor zaken van internationaal privaatrecht, opdat de eenvormige wet op dit gebied ook in de toepassing eenvormig blijve. Terecht hebben deze leden hieraan toegevoegd, dat het vraagstuk ook van belang is voor andere gebieden van het recht, waarop eenvormige wetten tot stand mochten komen. Het vraagstuk is zeer moeilijk. Of een oplossing kan worden gevonden, hangt af van de bereidheid in de drie landen om een zodanig Hof te aanvaarden. De gelegenheid is reeds enige tijd in studie bij de Benelux-studiecommissie tot eenmaking van het recht, doch deze studie draagt nog een preliminair karakter, zodat waarschijnlijk bij de behandeling van het wetsontwerp tot goedkeuring van de bedoelde eenvormige wet (2329) nog geen uitzicht zal kunnen worden geopend op overeenstemming ten aanzien van taak, samenstelling, bevoegdheid en werkwijze van een Hof. Het voornemen bestaat met de indiening van de Memorie van Antwoord ten aanzien van evenbedoeld wetsontwerp te wachten totdat ook in België een wetsontwerp zal zijn ingediend.

Op de vraag hoe het thans staat met het onderzoek van de Benelux-studiecommissie tot eenmaking van het recht naar de onderwerpen, welke in de Memorie van Antwoord betreffende hoofdstuk IV der Rijksbegroting voor 1952 (blz. 2, onderaan) werden genoemd, moge het volgende worden geantwoord. Tot zijn genoegen kan de ondergetekende mededelen, dat de Voorzitter van de Commissie op 18 September 1952 aan de Ministers van Justitie van de Benelux-landen de Nederlandse en Franse tekst heeft doen toekomen van een ontwerp van een verdrag tussen de drie landen betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen, van een ontwerp van gemeenschappelijke bepalingen, behorende bij genoemde ontwerpen. Het voornemen bestaat om in de loop van dit jaar hieromtrent een nadere mededeling aan de Kamer te doen toekomen.

Wat betreft de instelling van een orgaan, dat tot taak heeft de eenvormige uitlegging te waarborgen van Benelux-verdragen en gemeenschappelijke wetten (dus een Benelux-hof), moge naar de vorige alinea van deze Memorie worden verwezen. Omtrent aangelegenheden van strafrecht, welke door bedoelde Commissie worden behandeld, zij vooreerst opgemerkt, dat de Voorzitter van de Commissie op 22 October 1952 aan de drie Ministers van Justitie de Nederlandse en Frans tekst heeft doen toekomen van een ontwerp-uitleveringsverdrag tussen de drie landen met enige bescheiden, waaronder een toelichting op het verdrag. Ook omtrent deze aangelegenheid zal de Kamer t.z.t. nadere mededelingen ontvangen. Omtrent bedrogsdelicten kunnen binnen enige tijd door de drie Ministers voorstellen van de Commissie worden verwacht. Het vraagstuk van de werking van de strafwet naar de plaats is nog bij de Commissie in behandeling.

Voorts zijn bij de Commissie in behandeling de volgende onderwerpen:

1. de eenmaking van het recht op de koop. Over deze aangelegenheid is een voorontwerp opgesteld, dat in behandeling is;

2. de herziening van het executie-verdrag tussen Nederland en België en in verband hiermede de uitbreiding van dit verdrag tot Luxemburg. De Commissie heeft besloten een sub-commissie in te stellen ter bestudering van dit onderwerp;

3. de vertegenwoordiging en de volmacht. Een sub-commissie wordt ingesteld om een ontwerp in onderzoek te nemen, dat is opgesteld door het Internationaal Instituut voor unificatie van privaatrecht;

4. de afstamming van natuurlijke kinderen. Besloten is, dat allereerst een vergelijkend overzicht zal worden opgesteld van wetgeving en praktijk in verschillende landen van de wereld.

Een bepaald uitzicht, dat binnen afzienbare tijd een eenvormige regeling betreffende deze onderwerpen kan worden tot stand gebracht, kan thans nog niet worden geopend. De Commissie heeft niet in behandeling genomen de recht op luchtvaartuigen, de levensverzekering, de trustovereenkomst en andere onderwerpen uit het eerste boek van het B. W. De ondergetekende zal overwegen, of het doelmatig is de in het Voorlopig Verslag tot uitdrukking gebrachte wens, dat de Commissie een onderzoek zal instellen ten aanzien van een uniforme procedure bij verkeersdelicten, aan de Commissie over te brengen.»

EEN INTERNATIONALE COMMISSIE VAN DE BURGERLIJKE STAND

In September 1948 is te Amsterdam een door België, Frankrijk, Luxemburg, Nederland en Zwitserland erkende commissie opgericht onder de naam: *Commission internationale de l'état civil*. De commissie heeft ten doel de uitwisseling van weteksten en documentatie betreffende de burgerlijke stand onder de verschillende landen te bevorderen alsmede de studie van de juridische en technische middelen om zijn werking te verbeteren.

Het algemeen secretariaat der Commissie is gevestigd te 's Gravenhage. Bij het departement van justitie van elk tot deze Commissie toegetroden land fungeert een nationale sectie als *Permanente Commissie van de Burgerlijke Stand*. In België werd bij ministerieel besluit van 20 Juni 1949 een dergelijke Permanente Commissie opgericht, waarvan Directeur-generaal R. Standaert de voorzitter en de heren Van Langenaeken en Michaux, ambtenaren bij dit departement, secretarissen zijn.

Door deze Commissie worden «fiches de documentation» uitgegeven, waarop wij hier de aandacht wensen te vestigen.

Daar de vijf vernoemde landen alleen deel uitmaken van de Commissie is begrijpelijkerwijze voor de reeds verschenen «fiches» slechts rekening gehouden met het recht van die landen, ofschoon het opzet bestaat ze later aan te vullen.

Tot op heden verschenen vier «fiches», nl.: Fiche I: La personne; fiche II: La nationalité (met uitzondering van het Zwitsers recht); fiche III: Le nom; Fiche IV: Le domicile et la résidence. Ze zijn wat de inhoud betreft, voortreffelijk.

Om een idee te hebben van de omvang moge opgemerkt worden, dat de Belgische fiches over de persoon 11 blz., de nationaliteit 65 blz., de naam, 14 blz. en de woonplaats 12 blz. tellen.

De nog te verschijnen «Fiches» zullen o.a. handelen over de organisatie van de dienst en over de verschillende akten van de burgerlijke stand, het huwelijk, de echtscheiding, de afstamming, enz.

Deze fiches zijn, voor zover wij weten, nog verkrijgbaar bij de N.V. Die Keure, Uitgeverij voor Rechts- en Bestuurswetenschappen, Brugge.

B.

TIJDSCHRIFTEN

Arresten en Adviezen van de Raad van State - December 1952.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie - n° 4286.

Mr H. Winkel: De wettigheid van kinderen (V). — Mr P. W. van der Ploeg: Het nieuwe B. W., Bewind. — Y. D. C. van Duyn: Activering van goodwill in de beginbalans van de erfgenen.

Nederlands Juristenblad - afl. 11.

Prof. Mr J. M. van Bemmelen: Is de dood «zwaar lichamelijk letsel»? — Mr L. Wichers Hoeth: Artikel 2a der Handelsnaamwet (II, slot). — Mr L. P. M. Loeff, Mr J. Riphagen, Mr H. Bockwinkel en Prof. Mr Ch. Petit: het nieuwe Burgerlijk Wetboek. — Mr E. van Saher: Een Canadees arrest in zake bloedonderzoek. — Mr K. H. J. Dorren: Heeft artikel 316 Sr. straffeloosheid van de heler tengevolge? — Mr J. F. Hart-suiker: de artikelen 316 en 417 Wetboek van Strafrecht.

Journal des Tribunaux - n° 3973.

Jean Durieux: Le médecin et la médecine en droit international. — P. M. Boland: La proposition de loi Charpentier et la preuve du mandat «ad litem» de l'avocat.

Recueil Dalloz de doctrine de jurisprudence et de législation - 11° cahier.

Jean Cooper-Royer: La délégation par le gérant d'une société à responsabilité limitée, de tous ses pouvoirs à un tiers. — Guionin: La procédure de qualification des médecins spécialistes. — André Ponsard: Commentaire de la loi n° 52-899 du 25 juillet 1952, relative au nom des enfants naturels.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"